Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - ציימונג

Nr. 291/1286 | Łódź, Wtorek, 20 grudnia 1927 r. | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כו כסלו תרפ"ח | Nr. 291/1286

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471

W dniu 17 grudnia 1927 r. zmarła w Berlinie po długich i ciężkich cierpieniach w wieku lat 44

B. P.

CILLA z CHASINÓW HERMANOWA

Pogrzeb odbędzie się w dniu dzisiejszym w Berlinie.

O powyższym zawiadamia **Stroskana Rodzina.**

ס. דישקין, לאדז

פאבריק פון כשר'ע געראויכערטע ווארשט און אויפשניטען

1885

אונזער פאבריק פון כשר'ע

ווארשט און געראויכערטע

פלייש-ווארען

האט זיך אין פערלויף פון איהר צירקא 50-יעהריגער עקזיסטענץ ערווארבען א וועלט נאמען מיט איהר ספעציעלער דויערהאפטער

סאלאמי-ווארשט

און אויפשניט-אויסארבייטונג

די צו ערמעגליכען אונזער ג' קונדשאפט דאס פערזארגען זייערע קרובים, פריינד, בעקאנטע, און ספעציעל די שטודירענדע יוגענד מיט אונזערע דויערהאפטע

אויסארבייטונגען

ליפערט אונזער ספעציעלעס עקספעדיציאנס-ביורא

פעטריקאווער 8, טעל. 27-68

יעדעס קוואנטום, אנהייבענדיג פון 1 קילא, פאר גאנץ פוילען און אלע לענדער, ווי: ארץ-ישראל, אמעריקא, ענגלאנד, דייטשלאנד, פראנקרייך, בעלגיען, שווייץ א.א.

Fabryka wędlin koszernych

S. DISZKIN, Łódź

ציוניסטישער יוגענד-פערבאנד „ירדניה" פאלוד. ניאווא 36

מיטוואך, דעם 22. דעצעמבער ד. י. 8.30 אין אוועגד, ווערט אין פעראיינס-לאקאל פארקומען די פארטזעצונג פון דער גרויסער

עפענטליכער דיסקוסיע

א. ד. ט.: „ווי אזוי פערשטעהען מיר דעם ציוניזם"

מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון אלע ציוניסטישע ריכטונגען: סטוד. געליבטער (על המשמר), דעפ. משה העלמאן (מזרחי), יוסף הערשקאוויטש (רעוויזיאניסטען), ד"ר טארטאקאווער (התאחדות), לייזער לעווין (פועלי-ציון), דעפ. ד"ר ראזענבלאט (הסתדרות הציונית)

בילעטען צום פרייז פון 50 גר. ביז 2 זל. — אין קאסע ביים אריינגאנג.

ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז.

היינט, דינסטאג, 8.30 אין אוועגד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ציגעל-גאס 4

אפערזאמלונג

געווידמעט די העברעאישע קולטור-פראבלעמען.

רעפערירען וועלען ד"ר א. ראזענבוים, מ. לימאן, נ. וועגמייסטער.

איינגאנג פריי! 47 איינגאנג פריי!

MARMELADA OWOCOWA

G. G. LARDELLI

ZASTĘPUJE W ZUPEŁNOŚCI KONFITURY.

21

אנעלעקטרישער

מאטאר

1/2 פערד קראפט, 3 פאזאווע, ווערט זאפארט געזוכט.

צו ערפאהרען אין אדמינ. פון דער צייטונג.

23

אן'אייביג היסטאריש אנדענקען!!!

דאס בילד פון דעם גרויסען מאלער

פ. ל. פיליכאווסקי

וואס שטעלט פאר די ערעפנונג פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים און וואס האט געמאכט דעם גרעסטען רושם אין איירופא

איז צו בעקומען ביי צווייליך, נארוטאוויטשא 11

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 50 יאהר

נ"ע יהושע לעווקאוויטש

(שו"ב עופות דפה לאדז).

צו דער לוי', וואס קומט פאר היינט, דינסטאג, 12 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז קאמיענא 2, ווערען געבעטען אונזערע מיטגלידער צו קומען בכדי אבצוגעבען איהם דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג פון יוד. געפליגעל-הענדלער-פעראיין, פאמארסקא 17.

45

הוי נפלה עטרת ראשנו!

אחרי מחלה כבדה וקצרה גוע ויאסף אל עמיו בעלי, אבינו, חותננו וזקננו

נ"ע יהושע ב"ר פנחס לעווקאוויטש שו"ב

(בשנת החמישים שנה לימי חייו)

ההלוי' תהי' היום, ביום ג', כ"ז כסלו תרפ"ח, בשעה 12 בצהרים ממעונו ברחוב קאמיענא 2 השרויים בצער עמוק

משפחתו המתאבלת.

94

דורכגעפאַלען דער רעפערענדום

וועגען בירגערשאַפטס=געזעץ אין לעטלאַנד.

ר י ג אַ, 19 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) מיט אַ צייט צוריק איז אין לעטלענ-דישען סיים אָנגענומען געוואָרען דער דעמאָקראַטישער בירגערשאַפטס-געזעץ. די נאַציאָנאַליסטישע דעפוטאַטען האָבען דאַן געלעגט אַ וועטאָ אויפ'ן נייעם געזעץ און זיי איז געלונגען דורכצופיהרען, אַז וועגען דער פראַגע זאָל אַדורכגעפיהרט ווערען אַ פאָלקס-רעפערענדום.

די דעמאָקראַטישע קרייזען האָבען אַגיטירט, אַז די בעפעלקערונג זאָל זיך אָפּהאַלטען פונ'ם רעפערענדום.

נעכטען איז פאָרגעקומען דער רעפערענדום און האָט געהאַט אין גאַנצען לאַנד אַ פאָלקאָמען דורכפאַל. פאַר'ן אָפּשאַפען דעם אָנגענומענעם דעמאָקראַטישען בירגערשאַפטס-געזעץ האָט געשטימט זעהר אַ קליינע צאָהל בירגער.

די יודישע בעפעלקערונג האָט מיט פרייד אויפגענומען די רעזולטאַטען פון דער פאָלקס-אָפּשטימונג.

לויט'ן אַלטען נוסח

„הגם די פאַגראַמען זענען איינגעאָרדענט געוואָרען דורך פּראָוואָקאַטאָרען" א. אַ. וו.

טיטולעסקו פערענטפערט זיך פאַר די פאָגראָמען.

ל אָ נ ד אָ ן, 19. (טעלעגראַפיש דורך יט"אַ). דער רומענישער אויסערן-מיניסטער טיטולעסקו האָט צוגעשיקט אַ בריף צו לוסיען וואָלף. אינ'ם בריף ווייזט דער אויסערן-מיניסטער אָן אויף די פרינציפען פון לאָיאַליטעט פון דער רומענישער רעגירונג בנוגע די יודען. דער מיניסטער פעראורטיילט ווי אַמשאַרפסטען די געשעהענישען אין גרויס-וואַרדיין און קלויזענבורג.

הגם, ווערט געזאָגט אינ'ם בריף, די רומענישע רעגירונג איז זיכער, אַז די פאָגראָמען זענען איינגעאָרדענט געוואָרען דורך פּראָוואָקאַטאָרען וויל דאָך די רומענישע רעגירונג ערפילען איהר פליכט און אָנווענדען די שאַרפסטע סאַנקציעס, כדי נישט צו געבען די מעגליכקייט, אַז די געשעהענישען זאָלען זיך קענען נאָכאַמאָל איבער'חזרן.

אינ'ם בריף ווערט ווייטער אויסגערעכענט די מאַסנאַהמען וואָס די רומענישע רעגירונג האָט אָנגענומען בנוגע די מלוכה-אָרגאַנען, וועלכע האָבען נישט געהאַנדעלט ענערגיש בעת די טרויעריגע געשעהענישען. די רומענישע רעגירונג וועט אויך געבען די פולע ענטשעדיגונג פאַר די בעשעדיגטע שוהלען טיטולעסקי חזרט נאָכאַמאָל איבער, אַז די רומענישע רעגירונג וויל ערפילען איהר פליכט ביז צום סוף.

קאַמף מיט דער אָפּאָזיציע אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

וו אַ ר ש אַ, 19. (א. וו.) בנוגע דער אָפּאָזיציע ווערען איצט אָנגעווענדעט זעהר שאַרפע רעפּרעסיעס. די פערשיידענע פאָרשטעהער פון דער מעהרהייט נעמען אָן בנוגע דער אָפּאָזיציע זעהר אַ פיינדליכע שטעלונג. דאָס פאַרטיי-פרעזידיום בעקומט אָהן אויפהער פאָרשלאַגען וועגען אויסשליסען פון דער פאַרטיי מיטגלידער, וואָס זענען פערדעכטיג אין געהערען צו דער אָפּאָזיציע. נאָך סאָקאָלניקאָוו'ן טוען פיל אָפּאָזיציאָניסטען זיך ערקלערען פאַר דער מעהרהייט און ציהען זיך אַרויס פון דער אָפּאָזיציע.

מ אָ ס ק ווע, 19. (אַ.וו.). דער פאָלקס-קאָמיסאַר פאַר קריגס-ענינים וואָראָשילאָוו האָט אָפּגעשטעלט אין זייערע אַמטען אַ רייה מיליטערישע אָנפיהרער אין דער רויטער אַרמעע און בנוגע אַנדערע פעראָרדענט אַנ'אויספאָרשונג פאַר זייערע סימפּאַטיעס צו דער אָפּאָזיציע.

אַרום די ארבייטער-אונרוהען אין פתח-תקוה.

י ר ו ש ל י ם' 19. (טעלעגראַפיש דורך יט"אַ). נאָך די לעצטע געשעהענישען אין פתח-תקוה, האָבען די שטרייקענדע אַרבייטער בעזעצט דעם בית-הועד פון דער קאָלאָניע, באַלד איז אָבער אָנגעקומען דער גובערנאַטאָר פון דרום-דיסטריקט מיט אַנ'אָפּטיילונג זשאַנדאַרמען, וועלכע האָבען צוריק אַרויסגעשטויסען די שטרייקענדע פון בית-הועד.

דער גובערנאַטאָר האָט פונאַנדערגעלאָזען דעם אַרבייטער-ראַט פון דער קאָלאָניע ביז די פראַגע פון דער אַרבייטסלאָזיקייט וועט געלעזט ווערען. אַלע פערזאַמלונגען זענען פערבאָטען געוואָרען, די „התאַחדות העובדים" האָט אָוועקגעשיקט אַ טעלעגראַם צו דער לייבאָר-פאַרטיי קיין לאָנדאָן, אַז זי זאָל אינטערווענירען צוליב די געשעהענישען ביים קאָלאָניאַל-מיניסטער. אין דעם טעלעגראַם ווערט געזאָגט, אַז בעת די לעצטע געשעהענישען אין פתח-תקוה זענען 14 אַרבייטער פערוואונדעט געוואָרען, דערונטער 3 מיידלעך; 17 מאַן זענען אַרעסטירט געוואָרען. דער ועד פון פתח-תקוה האָט בעשלאָסען צו אינטערווענירען, אַז דער שטרייק פון די אַרבייטער זאָל אָפּגעשטעלט ווערען, כדי צו געבען די מעגליכקייט צו געפינען אַרבייט פאַר די אַרבייטסלאָזע.

ל אָ נ ד אָ ן 19 (אַטע) אין דער גרעסטער יודישער קאָלאָניע פון פאַלעסטינא פתח-תקוה זענען נעכטען פאָרגעקומען אַרבייטער אונרוהען די ענגלישע זשאַנדאַמעריע האָט געגען דעם אַרבייטסלאָזען המון פון די יודישע אַרבייטער אָנגעווענדעט געוועהר און פערוואונדעט 15 מענער און 3 פרויען, 20 פערזאָן זענען אַרעסטירט.

די רעגירונגס-געביידע איז אַרומגערינגעלט געוואָרען מיט שטעכעדיגען דראָט, ווייל מ'ערוואַרט ווייטערע אונאָרדנונגען.

איינברוך=גנבה אין דער נאָר=וועגישער געזאַנדשאַפט.

די וואַרשאָווער אויספאָרשונגס-פאָליציי איז געשטעלט געוואָרען אויף די פיס צוליב אַ פרישער דרייסטער גנבה, וואָס איז אין דער נאַכט פון שבת אויף זונטאָג אויסגעפיהרט געוואָרען אין אַנ-אויסלענדישער געזאַנדשאַפט.

דאָס מאָל איז „בעאַרבייט" געוואָרען די נאָרוועגישע געזאַנדשאַפט.

דער דאָזיגער לאָקאַל געפינט זיך אויפ'ן 1. שטאָק פון פראָנט, פאָקסאַל 13.

דורך דער רינע האָבען די גנבים זיך אַרויפבעקומען אויפ'ן באַלקאָן, אַרויסגענעהמענדיג אַ שויב און אַזוי אַרום האָבען זיי זיך אַריינבעקומען אין גאַבינעט פון געזאַנדטען.

די גנבים האָבען אויסגענישטערט אַלע שופלאָדען מיט די שענק. נישט געפינענדיג וואַהרשיינליך דאָס, וואָס זיי האָבען געזוכט, האָבען זיי אויפגעבראָכען אַ קאַסעטקע, פון וועלכער זיי האָבען צוגענומען 1000 זלאָטעס.

די אויספאָרשונג אַרום דער גנבה האָט איבערגענומען דער שעף פון אויספאָרשונגס-אַמט ה' סוכענעק.

אין געיעג נאָך די גנבים זענען שוין דורכגעפיהרט געוואָרען פיל רעוויזיעס; דערווייל אָבער – אָהן רעזולטאַט.

מען דאַרף בעמערקען, אַז מיט אַ קורצער צייט צוריק איז אויף אַנ'עהנליכען אופן בעגנב'עט געוואָרען דער בראַזיליאַנישער געזאַנדטער, ביי וועלכען מען האָט צוגענומען זאַכען פאַר 78 טויזענד זל.

וואַלאָריזאַציע פון היפּאָטעק-חובות

ענטגילטיג פעסטגעשטעלט דורכ'ן העכסטען געריכט.

וו אַ ר ש אָ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). מיר האָבען שוין איינינגע מאָל געשריבען וועגען די פּראָצעסען, וואָס ווערען געפיהרט אַרום די אַלטע היפּאָטעק-חובות.

אַזוי, למשל, האָט דאָס קרייז-געריכט אין איין פּראָצעס (וואַרשאַווסקי-מאַקאָווסקי) אַרויסגעגעבען אַנ-אורטייל, לויט וועלכען דער אַלטער היפּאָטעק-חוב ווערט וואַלאָריזירט אויף 25 פּראָצענט פון דער אַלטער סומע; דאָס אַפּעלאַציע-געריכט ווידער האָט אין אַנ'אַנדער פּראָצעס (פרייער - פּזשיבילאָווסקי) צוגעפּסק'ענט 37 פּראָצענט פון דער סומע און לעצטענס האָט דאָס קרייז-געריכט אין 2 אַנדערע פּראָצעסען אַרויסגעגעבען אַנ'אורטייל, לויט וועלכען דער אַלטער חוב ווערט וואַלאָריזירט אויף 50 פּראָצענט. דערביי האָט דאָס געריכט אין די מאָטיווען פון די לעצטע אורטיילען ערקלערט, אַז דאָס דירה-געלד איז אין פערגלייך מיט'ן דירה-געלד פון פאַר דער מלחמה בעדייטענד געשטיגען און דערפאַר דאַרף אויך שטייגען דער וואַלאָריזאַציע-פּראָצענט פון די היפּאָטעק-חובות.

איצט האָט זיך ווידער איינער פון די פּראָצעסען געפונען אין העכסטען געריכט. דאָס מאָל האָט דאָס געריכט צוריקגעשטעלט דעם פּראָצענט אויף 25 מיט'ן מאָטיוו, אַז אַזוי פערפליכטעט דאָס געזעץ.

דער אורטייל פון העכסטען געריכט אַזוי אַ פרינציפּיעלער און מאַכט אַ סוף צום הערשענדען כאַאָס אַרום דער וואַלאָריזאַציע פון די אַלטע היפּאָטעק-חובות.

די רעגירונג פון דרום=כינא

האַנדעלט אין הסכם מיט'ן אינטערנאַציאָנאַלען קאָנסולען=קאָרפּוס.

פ ע ק י ן, 19 (אַ. וו.) פון שאַנכאַי טיילט מען מיט, אַז דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנסולאַרען-קאָרפּוס האָט ערטיילט זיין הסכמה אויף צו אַרעסטירען אַלע סאָוויעטישע קאָנסולען אויפ'ן כינעזישען שטח, צו ליקווידירען אַלע סאָוויעטישע קאָנסולען און צו קאָנפיסקירען זייער פערמעגען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם האָבען זיך פערשפרייט קלאַנגען, אַז דאָס איבעררייסען די בעציהונגען מיט די סאָוויעטען אויך אין דרום-כינא האָט גוט געווירקט אויף די נייע בעציהונגען צווישען דרום כינא מיט די אַנדערע מלוכות.

פ ע ק י ן, 19 (א, וו.) הגם דאָס נאַנקינישע מיליטער האָט שוין בעהערשט די סיטואַציע קומען נאָך פאַר קאַמפען אין פערשידענע ערטער, וואו קליינע גרופּען פון סאָוויעטיש טריי'ען מיליטער שטעלען אַ פערצווייפעלטן ווידערשטאַנד.

אָפּטיילונגען פון נאַנקינישען מיליטער האָבען געהאַט צוזאַמענשטויסען מיט גרעסערע רויבער אָפּטיילונגען, וועלכע ווערען דורך זיי טראַקטירט פונקט ווי די קאָמוניסטען, ד. ה. אַז יעדער געפאַנגענער ווערט געהאָנגען, דערשאָסען אָדער געקעפּט.

ל אָ נ ד אָ ן, 19. (אַטע) פון קאַנטאָן טיילט טען מיט, אַז די דאָרטיגע בעציהונגען האָבען זיך נאָך נישט נאָרמאַליזירט, דאָס רעגירונגס-טיליטער קעמפט נאָך מיט קאָמוניסטישע גרופּען.

בעת דער רעוויזיע אין סאָוויעטישען קאָנסולאַט, האָט מען צוגענומען נישט נאָר די דאָקומענטען נאָר אויך 50.000 דאָלאַר. דער פּערזאָנאַל פון קאָנסולאַט איז זיך צולאָפען.

גענעראַל ל י פ ו האָט פאָרגעשלאָגען דער סאָוויעטישער רעגירונג אַרויסצולאָזען דעם גענעראַל קאָנסול א. אַנד. וואָס זענען אַרעסטירט געוואָרען אין קאָנסולאַט, אויב די סאָוויעט רעגירונג וועט בעצאָהלען די שאָדענס, וואָס עס האָבען אָנגעמאַכט די קאָמוניסטען.

ל אָ נ ד אָ ן, 19. (אַטע). פון די 245 קאָמוניסטען וואָס זענען אַרעסטירט געוואָרען אין שאַנכאַי זענען 20 פער'משפּט געוואָרען צום טויט און דער אורטייל איז איבער זיי אויסגעפיהרט געוואָרען אויפ'ן פּלאַץ טשאַפּאַי. ס'וועלען וואַרשיינליך פאָרקומען ווייטערדיגע עקזעקוציעס.

„זעלבסט=הילף" ביי דער אָרט.
בית יעקב
7-קל. טעכטער-שולע
צעגעלנ. 24, פּיראַמאָוויטשאַ 2

אכטונג!

„זאַל פילהאַרמאָניע"
נאַרוטאָוויטשאַ 20.

מיטוואָך, ג' חנוכה, 21 גרודזיען ד. י., 5.30 אָוונד קומט פאָר אין זאַל פון „פילהאַרמאָניע"

א גראַנדיעזע חנוכה=פייערונג

מיט א רייך ליטעראַריש=, מוזיקאַליש=דראַמאַט. פּראָגראַם.

איינגאַנג נאָר פאַר פרויען און פריילינס! אַ קליינע צאָהל בילעטען איז נאָך צו בעקומען אין די קאַנצעלאַריעס פון די שולען בית-יעקב. בעמ.: די גאַנצע הכנסה איז בעשטימט פאַר „זעלבסט-הילף"-צוועקען.

„זעלבסט=הילף" ביי די בית=יעקב=שולען אין לאָדז.

די עלעגאַנטסטע און שענסטע דאַמען

קויפען אין זייערע

פּערפומען

און קאָסמעטיק נור אין דער גרעסטער קאָנקורענץ-פּערפומעריע פון

S. BUCHWEITZ,

PIOTRKOWSKA 22. ** TEL. 31-43.

וויכטיג פאַר סוחרים!

אויב איהר פאָהרט איינקויפען פעררש. אַרטיקלען קיין וואַרשאַ און איהר ווילט זיי גלייכצייטיג עקספּעדירען און ערהאַלטען אין לאָדז אין דער בעסטער אָרדנונג, טאָ ווענדעט אייך נור צו דער בעוואוסטע עקספּעדיציאָנס=פירמאַ פון

שלמה גאָלדקאָרן, וואַרשאַ, נאַלעווקי 13 טעלעפאָן 209-07

וואו איהר ווערט ערלעדיגט רעיעל, שנעל און ביליג. מיט אכטונג

SALOMON GOLDKORN

Łódź, Piotrkowska 26, tel. 16-47.

WARSZAWA, Nalewki 13, tel. 209-07.

רעיעל, שנעל און ביליג!

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגענאָטעראַפּיע און קוואַרץ-ליכט. ע' קטרא-טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 12—3 נאָכם. און פון 6—9 אין אָוונט.

לעמשנ-צע פּרייזען.

קינער-היים „הרצליה" 1917 X 1927

צעגעלניאַנא 75.

היינט דינסטאג, דעם 20/XII ד. י., 5 אַ זייגער נאָכמ. קומט פאָר אין לאָקאַל פון „הזמיר" (אַלעע קאָשטשושקי 21)

איובילעאום-פייערונג

צוליב דער 10=יעהריגער עקזיסטענץ פון דער אכראנקע „הרצליה"

איינגאַנג פאַר געסט לויט איינלאַדונגס-קאַרטען.

88

לאָדז. 20 דעצעמבער 1927.

„נייער פאלקסבלאט"

לאָדז. 20 דעצעמבער 1927.

כינא

און די סאָוויעטען.

דאָס גליק האָט אָנגעהויבען צו שמייכלען דער סאָוויעטישער פּאָליטיק אין כינאַ. אין פערלויף פון עטליכע חדשים האָבען די כינעזישע מיליטער-אָפּטיילונגען, וואָס האָבען סימפּאַטיזירט מיט דער סאָוויעטישער פּאָליטיק אָפּגעהאַלטען איין נצחון נאָכ'ן אַנדערען. ס'האָט זיך געדוכט, אַז ס'קומט דער ענטשיידענער פעריאָד פון דער כינעזישער רעוואָלוציע.

די סאָוויעטען האָבען די דאָזיגע נצחונות געוואָלט און געמוזט אויסנוצען. ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען פערענדיגען די כינעזישע רעוואָלוציע, אָבער אין דער אָנגעלעגענהייט האָט געהאַט אַממייסטען צו זאָגען די גרויסע פּאַרטיי קאָמינטאַנג, וועלכע איז אינערליך נישט געווען איינשטימיג. דאָרט זענען געווען דריי גרופּען, וואָס האָבען אין דער פּאַרטיי געקעמפט צווישען זיך. און ווען ס'האָט געזאָלט פאָרקומען דער צוזאַמענפאָהר פון קאָמינטאַנג האָבען די באָלשעוויסטישע אַגיטאַטאָרען געוואָלט צוטראָגען דעם צוזאַמענפאָהר אַ מתנה. זיי האָבען אָרגאַניזירט אַן'אויפשטאַנד אין קאַנטאָן און ערקלערט דאָרט אַ סאָוויעטישע רעפּובליק. די שטאָט, מיט וועלכער ס'האָט אָנגעפיהרט דער כינעזישער גענעראַל לי האָט זיך איינגאַנצען בעפונען אין די הענד פון די קאָמוניסטישע רעוואָלוציאָנערען און ס'איז געשאַפען געוואָרען אַ ראַט פון פאָלקספערטרעטער. קאַנטאָן האָט געזאָלט ווערען דער צענטער פון וואַנען ס'האָט געזאָלט אַרויסגעהען די קאָמוניסטישע רעוואָלוציאָנערע טעטיגקייט איבער גאַנץ כינאַ.

דער דאָזיגער מאַנעוור פון די קאָמוניסטען האָט זיך דערווייל זעהר שלעכט אויסגעשפּילט. דער קאָמינטאַנג, בעקומענדיג ידיעות וועגען די געשעהענישען אין קאַנטאָן האָט בעשלאָסען נישט נאָר נישט צו בעוויליגען די דאָזיגע פּאָליטיק, נאָר מיט אַלע מעגליכקייטען צו פעראייניגען זיך, כדי צו קעמפען מיט די קאָמוניסטען און אַדורכפיהרען די נאַציאָנאַליסטישע כינעזישע רעוואָלוציע אונטער דער אייגענער אָנפיהרונג.

אַזוי איז טאַקע געוועזען. די אָנפיהרונג פון אַלע מיליטער-כחות איז איבערגעגעבען געוואָרען דעם פּאָפּולערען גענעראַל טשאַנג-קאי-טשעק, וועלכער האָט שנעלער ווי מ'האָט דאָס ערוואַרט צוריק ערָאָבערט קאַנטאָן און אָנגעהויבען מורא'דיגע רעפּרעסיעס געגען די קאָמוניסטען, אַזעלכע רעפּרעסיעס האָט טשאַנג-קאַי-טשעק שוין אָנגעזאָגט מיט אַ צייט צוריק, ווען ער איז געקומען פון זיין רייזע פון יאַפּאַן. ער האָט דעמאָלט ערקלערט, אַז די סאָוויעטישע קאָנסולאַטען און קאָנצעסיעס זענען די פערשפּרייטער פון דער קאָמוניסטישער אַגיטאַציע און מ'דאַרף זיי דעריבער בעזייטיגען. נאַטירליך האָט טשעק די דאָזיגע טעאָריע גענומען פון זיין יאַפּאַנישער רייזע. דער אונטערשיד איז נאָר דער, וואָס די כינעזער האָבען פערשטאַנען דאָס וואָרט בעזייטיגען בוכשטעבליך און די סאָוויעטישע קאָנסולען און וויצע-קאָנסולען זענען פּשוט געקעפּט געוואָרען.

די סאָוויעטען, פערשטעהט זיך, קענען נישט פערשווייגען אַזעלכע מעשים און שוין קומען אָן ידיעות וועגען רעוואַנזש-רעפּרעסיעס בנוגע כינעזער אין סאָוויעט-רוסלאַנד. מיט דעם וועלען נאָך די סאָוויעטען זיך נישט צופרידענשטעלען און די רעגירונג וועט זיכער פאָדערען אַ געוויסע סאַטיספאַקציע פאַר די קעפּ פון איהרע דיפּלאָמאַטישע פאָרשטעהער אין קאַנטאָן.

דער דאָזיגער קאָנפליקט קען אַרויסרופען זעהר ערנסטע פאָלגען אויף ווייטען מזרח אין דעם פאַל וועט דער פעלקער-ליגע-ראַט אויך נישט העלפען, הגם אין די דאָזיגע פאָלגען וועלען זיין פעראינטערעסירט די „טייז" פון דער פעלקער-ליגע און אויך אַמעריקאַ, וועלכע האָט זיך ביז איצט נישט געוואָלט מישען אין פרעמדע ענינים.

ט.

צוויי יאהרצייטען

מענדעלע מו"ס און בער באָראָכאָוו.

צוויי יאָהרצייטען - צענטע פאַלען אויס אַצונדער: נאָך מענדעלע מוכר ספרים און נאָך בער באָראָכאָוו. אין איין וואָך זענען זיי ביידע אַוועקגענומען געוואָרען פון אונז מיט צעהן יאָהר צוריק, דער זיידע פון דער יודישער ליטעראַטור און דער פאָטער פון דער מאָדערנער יודישער פילאָלאָגיע.

מענדעלע איז אַוועק פון אונז זאַט אין טעג, מיט'ן פולען בעוואוסטזיין, אַז ער האָט דערפירט צו אַ גמר זיין גרויס לעבענסווערק, אַז ער האָט פערזיכערט זיך אומשטערבליכקייט אין פאַנטעאָן פון די שעפער פון דער יודישער ליטעראַטור.

באָראָכאָוו איז אַרויסגעריסען געוואָרען פון אונזערע רייען אין רעכטען אויפבלי פון זיין גרויסער אַרבייט פאַר אונזער שפּראַך, נאָך איידער אַלע זיינע שעפערישע כוחות זענען געקומען צום פולען אויסדרוק.

מענדעלעס אָנדענק פייערן מיר בערואיגטע און דאַנקבאַרע, צוריקבליקענדיג אויף דער גרויסער ירושה, וואָס זיין 55-יעהריגע ליטעראַרישע טעטיגקייט האָט אונז איבערגעלאָזט אין די 20 בענד פון זיינע מאָנומענטאַלע ווערק.

דער טויט פון בער באָראָכאָוו, אַזוי פאַר דער צייט, אַזוי אומברחמנות'דיג פלוצלונג און אומגערעכט, וועקט אין אונז עד-היום, אין צעהן יאָהר אַרום, צער און עגמת-נפש אויף אַ יונג גרויס לעבען, וואָס איז איבערגעריסען אין מיטען שאַפען אויף אַ גייסט, וואָס איז אויסגעלאָשען געוואָרען, נאָך איידער ער האָט זיך רעכט צעפלאַקערט.

אָבער אויך די ירושה פון בער באָראָכאָוו איז גרויס און ווערטפול. מ'דאַרף נישט זיין קיין אָנהענגער פון פועלי-ציון, כדי צו אָנערקענען אין באָראָכאָוון איינעם פון די אָריגינעלסטע און שעפערישסטע פאָרשטייער פון דעם יודישען סאָציאַליזם; און קיין שום קעגנער פון פועלי-ציוניזם וועט נישט פערלייקענען די אונגעהיירע פערדינסטען פון בער באָראָכאָוו פאַר דער יודישער שפּראַך אַלס איהר ערשטער בעוואוסטזיניגער פילאָלאָג.

אויך פאַר מענדעלען איז געווען אַ יודישע ליטעראַטור, זענען געווען יודישע שריפטשטעלער, און די מאָדערנע יודישע ליטעראַטור-היסטאָריקער האַלטען אין איין אויפזוכען עלעמענטען פון מענדעלעס שאַפען אין די פאָרמענדעלישע מאָנומענטען פון דער יודישער וואָרטקונסט. אָבער מענדעלע איז געווען נישט נאָר דער גרויסער מייסטער פון דער יודישער וואָרטקונסט, נאָר אויך דער ערשטער, דורך וועמעס שאַפען די יודישע ליטעראַטור איז געקומען צום בעוואוסטזיין, צום דערפילען איהר אייגענעם זעלבסטשטענדיגען ווערט.

בער באָראָכאָוו האָט אין זיין ערשטער גרויסער אַרבייט „די ביבליאָטעק פון אַ יודישען פילאָלאָג" (אין „פנקס", ווילנע 1913) שוין געהאַט צו דערצעהלען וועגען 400 יאָהר יודישע פילאָלאָגיע. אָבער דער ערשטער, וואָס האָט אַריינגעבראַכט אין דער יודישער ליטעראַטור- און שפּראַך-פאָרשונג בעוואוסטזיין, וואָס האָט דערקענט אין דער יודישער פילאָלאָגיע איהר זעלבסטשטענדיגען ווערט — איז ער געווען.

נישט קיין משרת'טע פון דער גערמאַניסטיק אָדער העברעאיסטיק, נאָר אַ זעלבסטצוועק פאַר זיך אַליין, יודיש צו דערפאָרשען און יודיש צו בערייכערען — דאָס איז די יודישע פילאָלאָגיע ערשט געוואָרען דורך ב. באָראָכאָוו'ן. ער האָט די אויפגאַבען פון דער יודישער פילאָלאָגיע דער ערשטער קלאָר פאָרמולירט; ער האָט אויך דער ערשטער זיך פערנומען די דאָזיגע אויפגאַבען צו פעראמת'ן.

זיין מיט אמת'ער מסירת-נפש פערבונדענע אַרבייט אין די ביבליאָטעקען פון דער אַלטער יודישער ליטעראַטור איז געווען דער אָנהויב פון יענער גרויסער פאָרשונגס-טעטיגקייט, וועלכע ווערט איצט געפיהרט פון אַ גאַנצער פלעיאַדע יודישע וויסענשאַפטלער, פון אַ גאַנצע רייה יודישע אַקאַדעמישע אַנשטאַלטען, ווי דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט אין ווילנע און אין ניו-יאָרק, דער יודישער אינוויסקולט אין מינסק, די יודישע קאַטעדרע אין קיעוו.

בער באָראָכאָוו האָט די אַרבייט נאָר אָנגעהויבען, און די רעזולטאַטען איהרע זענען געבליבען כמעט ווי אומבעקאַנט דעם גרויסען עולם. נאָך עד-היום וואַלגערען זיך אַרום ערגיץ-וואו און ווער ווייס ביי וועמען די פילאָלאָגישע און ליטעראַטור-היסטאָרישע ווערק בער באָראָכאָוו'ס און אַפילו זיין זכות אַלס פּאַרטיי-פיהרער האָט איהם אין דעם פּרט אויך נישט געראַטעוועט פון דעם יודישליכען וואַנדאַליזם. אָבער אויך אָהן אַן'אויסגאַבע פון זיינע ווערק ווייס די יודישע פילאָלאָגיע, וואָס זי האָט צו פערדאַנקען איהם, דעם ערשטען גרונדלייגער, דעם ערשטען ערנסטען טוער איהרען.

אין זיין אַרטיקל „די אויפגאַבען פון דער יודישער ליטעראַטור" האָט באָראָכאָוו, דאַכט זיך, גערופען מענדעלע'ן „דער קאָלומבוס פון דער יודישער ליטעראַטור". אויך ער איז געווען אַ קאָלומבוס — דער קאָלומבוס פון דער יודישער פילאָלאָגיע.

און פייערנדיג דעם צעהנטען יאָהרצייט פון דעם גרינדער פון דער נייער יודישער ליטעראַטור — פון מענדעלע מוכר ספרים, לאָמיר אויך נישט פערגעסען צו שטעלען אַ יאָהרצייט-ליכט נאָך דעם יונג-אויסגעלאָשענעם לעבען פון דעם גרינדער פון דער מאָדערנער יודישער פילאָלאָגיע – בער באָראָכאָוו.

ז. רייזען.

דעפ. מיאטלאס ברודער

פערהאַלטען אויף דער סאָוויעטישער גרעניץ.

ווילנאַ, 19 (טעלעפאָניש) מיט איניגע טעג צוריק האָט די גרעניץ-וואַך פערהאַלטען נישט ווייט פון דער רוסישער גרעניץ איינעם, וועלכער האָט געפּרובט זיך אַריבערשוואַרצען קיין ראַטען-רוסלאַנד.

ביים לעגיטימירען האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער פערהאַלטענער הייסט שימאָן מיאָטלאַ. לכתחילה האָט מען גערעכענט, אַז דאָס איז דער אַרעסטירטער דעפּוטאַט מיאָטלאַ (פון דער „הראַמאַדע"). מען האָט געמיינט, אַז ער איז אַנטלאָפען פון טורמע און וויל זיך אַריבערבעקומען קיין רוסלאַנד, מען האָט דעריבער דעם פערהאַלטענעם אונטער אַ שטאַרקער וואַך אָפּגעפיהרט אויפ'ן נאָהענטסטען פּאָליציי-פּאָסטען.

שפּעטער אָבער איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער דעפּוטאַט מיאָטלאַ זיצט אין וורּאָנקע און דער פערהאַלטענער איז זיינער אַ ברודער.

פערמאַכט אַ יודישע סאָציאַליסטישע צייטשריפט אין רומעניען.

טשערנאָוויץ. (י.ט.א.) לויט אַ פעראָרדנונג פון רומענישען אינערן-מיניסטער איז פערמאַכט געוואָרען די יודישע צייטשריפט „דער שטראַל", אָרגאַן פון „בונד" אין רומעניען.

Dr. H. Wołkowyski

זאַכאַדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19)

טעלעפאָן 37-70

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעהמט אָן פון 1—2 און פון 4—8 אָוונד, פאַר פרויען פון 4—5 אין אַ ספּעצ. וואַרטע-זאַל.

דער אומשולדיג פעראורטיילטער

צו דער בעפרייאונג פון אסקאר סלייטער.

(אַ בריף פון ניו-יאָרק).

דער האַפען אין ניו-יאָרק איז געווען געפּאַקט מיט מענשען. די שיף „לוזיטאַניאַ" איז נאָר-וואָס אַריין אין האַפען און טויזענדער מענשען זענען געקומען בעגעגענען קרובים און פריינד. אויגען האָבען געפינקעלט מיט פרייד, און הענד האָבען געפאָכעט אין דער לופט. נאָך אַ מינוט, און נאָך איינע, און מענשען, וועלכע דער ברייטער אַטלאַנטישער אָקעאַן האָט געהאַט צושיידט, וועלען זיך איצט פעראייניגען.

אין דעם דאָזיגען ים פון פרייד איז פון דער שיף אַראָפּגעגאַנגען אַ יודישער יונגערמאַן, וואָס האָט זיך אויפגעזעצט אויף דער שיף אין לאָנדאָן מיט דעם בעשלוס צו מאַכען זיין היים אין אַמעריקאַ. איהם האָט קיינער ביי דעם האַפען נישט דערוואַרט. קיינער האָט צו איהם מיט קיין טיכעלע נישט געפאָכעט. קיינער האָט זיך מיט זיין אָנקומען נישט געפרייט. ער האָט דאָ אין דעם נייעם לאַנד, קיינעם נישט געהאַט.

און דערפאַר האָט ער מיט גרויס וואונדער זיך אַרומגעקוקט, ווען פון צווישען דעם גרויסען עולם ביים האַפען איז צו איהם צוגעגאַנגען אַ מאַן הויך געוואַקסען און ריין אַרומגעראַזירט, און איהם געפרעגט אויף אַ פיין קלינגענדיגען ענגליש:

— זענט איהר דאָס, מר. אָסקאַר סלייטער?

— יאַ, דאָס בין איך אָסקאַר סלייטער.

דער מאַן, וואָס האָט זיך אַרויסגעוויזען צו זיין אַ דעטעקטיוו, האָט דעם געשפּרעך מיט דעם אָנגעקומענעם לאַנג נישט פאָרגעזעצט. ער האָט איהם בלויז דערקלערט, אַז ער ווערט געזוכט אין לאָנדאָן אַלס דער מערדער פון אַ קריסטלעך מיידעל, מיס גילבריסט, וואָס איז דערמאָרדעט געוואָרען אין דעצעמבער 1908, אין גלאַזגאָ און דערפאַר לאָזט ער איהם איצט וויסען, אַז ער איז אַרעסטירט.

אַ צעטומעלטער האָט סלייטער נישט געוואוסט, וואָס דאָ קומט פאָר, ער האָט זיך אָבער באַלד געפונען און ערקלערט:

„דאָ מוז מן הסתם זיין אַ טעות. איך בין גרייט צו פאָהרען צוריק קיין ענגלאַנד צו איבערצייגען, אַז דאָ איז אַ טעות. איך האָב קיינמאָל קיינעם נישט דערמאָרדעט".

אין צעהן טעג אַרום איז שוין סלייטער געווען צוריק אין ענגלאַנד. דאָס מאָל נישט אַלס פרייער פּאַסאַזשיר, נאָר אַלס אַרעסטירטער, וואָס איז צוריקגעבראַכט געוואָרען איבערגוואַלד. עס האָט זיך אָנגעהויבען געגען איהם אַ פּראָצעס וואָס האָט אַרויסגערופען גרויס אינטערעס איבער גאַנץ ענגלאַנד. די פראַגע איז געווען, צי איז ער ווירקליך דער מערדער פון מיס גילבריסט אָדער נישט. סלייטער אַליין האָט אַלץ גע'טענה'ט, אַז ער איז אַבסאָלוט אומשולדיג. דער איינציגער עדות, וואָס האָט געזאָגט, אַז ער איז שולדיג, איז געווען אַ 15-יאָהריגע מיידעל, העלען לאַמביע, וואָס האָט געדינט ביי דער ערמאָרדעטער אין הויז אַלס דינסטמיידעל. זי האָט גע'טענה'ט, אַז זי דערקענט סלייטער'ן אַלס דעם מערדער פון איהר בעל-הבית'טע.

דאָס געריכט האָט דאַן פעראורטיילט דעם אָנגעקלאָגטען אויף טויט-שטראָף. קיינער אָבער פון די געשוואוירענע ריכטער האָט פּאָרט נישט געקענט מיט אַ ריינעם געוויסען זאָגען, אַז דער פעראורטיילטער איז ווירקליך בעגאַנגען דעם מאָרד, אין וועלכען מען האָט איהם בעשולדיגט, האָבען זיי דערפאַר צווישען זיך אָפּגעמאַכט, אַז מען זאָל איהם דעם טויט-אורטייל פערבייטען אויף לעבענסלענגליכער געפענגניש.

יאָהרען זענען אַוועק. דאָס מיידעל, וואָס איז אַרויסגעטראָטען געגען סלייטער'ן אַלס עדות איז געוואָרען עלטער, איניגע פון די געשוואוירענע ריכטער, וואָס האָבען איהם פעראורטיילט, זענען געשטאָרבען. סלייטער אַליין האָט זיך שוין צוגעוואוינט צו זיין גורל. ווען מען זיצט אָפּ 18 יאָהר אין אַ טורמע אָהן אַ האָפנונג אַמאָל פון דאָרט בעפרייט צו ווערען, האָט מען נישט קיין אַנדער ברירה ווי בלויז זיך צוגעוואוינען צו דער לאַגע.

אָבער דער אמת מוז סוף-כל-סוף אַרויסקומען. עס זענען פאַראַן אין יעדען לאַנד נאָך גענוג מענשען, וואָס דער קאַמף פאַר אמת איז זיי טייער און נאָהענט. אין ענגלאַנד איז דאָס דער בעוואוסטער שריפטשטעלער קאָנאַן דאָיל.

סער קאָנאַן דאָיל, וועלכער איז אַגב גוט בעקאַנט מיט זיינע דעטעקטיוו-געשיכטעס, און קען דערקענען דעם אונטערשיד פון אַ פערברעכער און פון אַן'אומשולדיג פעראורטיילטען, האָט זיך נישט געקענט בערוהיגען מיט דעם אורטייל, וואָס איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען געגען אָסקאַר סלייטער. ער איז געווען איבערצייגט, אַז סלייטער איז אומשולדיג. ער איז געווען זיכער, אַז דאָס איז אַ טרויעריגער טעות פון געריכט. און ער האָט אָנגעפאַנגען זיין קאַמף, אַז סלייטער זאָל בעפרייט ווערען.

יאָהרען-לאַנג האָט געדויערט דער קאַמף. ער האָט אָבער איהם נישט אויפגעגעבען. ער איז געווען זיכער, אַז קומען וועט דער טאָג ווען די גערעכטיגקייט וועט זיגען. און דער דאָזיגער טאָג איז געקומען.

אין אַמעריקאַ האָט זיך אָנגעהויבען דער טומעל אַרום די צוויי איטאַליענער סאַקאָ און וואַנצעטי, וואָס זענען פעראורטיילט געוואָרען צום טויט, כאָטש די גאַנצע וועלט האָט געפאָדערט זייער

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

19
דינסטאג
כה
כסלו תרפ״ח

דעצעמבער
זון-אויפגאנג 7.40
זון-אונטערגאנג 3.24
לענג פון טאג 10.11

טאג-נאטיצען

לאמיר ראטעווען כאטש עטליכע פון זיי.

מיר קלאגען זיך אויף די גרויסע פרעסט און איילען זיך פון דער טעגליכער בעשעפטיגונג אין אונזערע אויסגעהייצטע ווארימע שטובען און טוען אין שפאס א פרעג, ווי ס׳הערשט דארט מיט דער קאמער פון קוילען.

וואלגערן זיך אויף די שוהל-הויפען, אין די מקואות, אין די פאדער-צימערען פון די בתי-מדרשים פאמיליעס מיט קליינע קינדערלעך, וואס ווערען געשוואלען פאר קעלט, בלאזען אין די בלאהע געפרוירענע הענדטלעך און חלומ׳ען וועגען א בוידעם אדער קעלער - שטיבעל מיט אנ׳איינגעהייצט אויוועלע, און די מאמעס פון די דאזיגע קינדער ווארימען זיי אן מיט זייערע אייגענע לייבער און וויינען אויף זייער ביטערען מזל.

מיר האבען אין פערלויף פון גאנצען זומער געשריבען וואך-איין וואך-אויס וועגען עקסמיטירטע און סתם דאכלאזע יודישע פאמיליעס, מיר האבען געוועקט דאס רחמנות ביי די לאדזער כלל-טוער און אנגעוויזען אויף דעם גרעסטען אומגליק, וואס מ׳קען זיך נאר אויסמאלען, ווען א פאמיליע מיט קליינע קינדער בלייבט אונטער׳ן פרייען הימעל, נישט צו האבען וואו איבערצונעכטיגען, וואו די קינדער א ביסעל געקעכץ אפצוקאכען און ענדליך — וואו צו פערדינען אויף פרנסה.

און די פאטענטירטע לאדזער כללטוער, האבען יעדעס מאל ווען זיי האבען אדורכגעלייענט אזא נאטיץ אין אונזער צייטונג, געגעבען א קרעכץ, אפשר מאמענטאל עפיס געהאלפען דער אנגערופענער היימלאזער משפחה און איבערגעגאנגען צו דער טאג-ארדנונג.

מיר זענען נישט חושד די לאדזער כלל - טוער, אז זיי איז פרעמד דאס רחמנות-געפיהל, אז זייער הארץ טוט נישט וועה צוליב יודישע צרות. אלא וואס דען — עס פעהלט איניציאטיוו. זענען דא ביי אונז אין שטאט פערשידענע לינת-אורחימס, בית-לחם׳ס, הכנסת-כלה און חתנים א. א. וו. און קיינעם איז נישט איינגעפאלען א טראכט צו טון וועגען די דאכלאזע, וועגען פערנעהמען זיך מיט די וואס דער גורל ממש פער׳משפט צום טויט און וואס וואלטען געקענט געראטעוועט ווערען דורך א געוויסער איניציאטיוו.

זאלען מיר נאך רעדען וועגען דער יודישער קהלה? מיר ווייסען דאך, אז פון דעם צד האבען מיר גארנישט צו דערווארטען.

מילא — דער ווינטער האט נישט געוואלט ווארטען ביז אונזערע כלל-טוער וועלען זיך ארומזעהען, ס׳איז איצט אויך צו שפעט אנצוהויבען רופען אסיפות קלויבען קאמיטעטען אדער מאכען זאמלונגען וועגען פערזארגען די היימלאזע.

ס׳איז אבער דא איצט איין צייטווייגער מיטעל אפצוראטעווען פון א זיכערען טויט כאטש עטליכע פאמיליעס דאכלאזע, וואס וואלגערן זיך ביי אונז אין שטאדט. אונזער פארשלאג איז פאלגענדער:

די פילאנטראפישע און אנדערע אינסטיטוציעס דארפען אפגעבען צו איין אדער צוויי צימער פאר א יודישער היימלאזער פאמיליע אויף איבער׳ן ווינטער, די יודישע געזעלשאפט וועט נישט בלייבען שטעהען פון דערווייטענס און וועט די עטליכע איינגעארדענטע פאמיליעס בעזארגען דערווייל מיט דעם נויטיגסטען. אין דער צייט וועט קענען בעטראכט ווערען א פראיעקט וועגען שאפען א שטענדיגע הילף פאר די אומגליקליכע דאכלאזע.

י.

ערב די סיים-וואהלען.

וויפיל וועלען וועהלען?

(מ) שבת, דעם 17. ד. ח. האט דער וואהל-רעפעראט פערענדיגט דעם ערשטען עקזעמפליאר פון דער וואהל-רשימה.

לויט די פראוויזארישע אויסרעכנונגען, דערגרייכט די צאהל פון די וועהלער אין סיים 333,820 וואהל-בערעכטיגטע, דורכשניטליך צו 1,677 וועהלער אין אנ׳אבוואד. דער גרעסטער אבוואד (135) צעהלט 1,998 און דער קלענסטער (169) 1,150 וועהלער.

די צאהל פון בערעכטיגטע וועהלער אין סענאט בעטרעפט 24,422 דורכשניטליך 1077 אויף א קרייז; דער גרעסטער קרייז (117) פערמאגט 1,274; דער קלענסטער קרייז (169) 699 וועהלער.

צוזאמענפאהר פון וואיטען און סאלטיסען.

(§) די וואיעוואודזטווע האט פונאנדערגעשיקט צו די זעלבסט-פערוואלטונגען פון דער וואיעוואודזטווא גענויע אינסטרוקציעס וועגען די וואהלען צום סיים און סענאט. אין די נאהנסטע טעג וועט פארקומען א צוזאמענפאהר פון די וואיטען און סאלטיסען וועגען דער דאזיגער פראגע.

א קאנפערענץ וועגען די וואהלען.

(—) נעכטען האט דער וואהל-קאמיסאר פון דער שטאט לאדז ד״ר סקאלסקי קאנפערירט מיט׳ן מאגיסטראט-פרעזידיום וועגען די טעכנישע צוגרייטונגען צו די וואהלען.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע אינטעלעקטועלע

אויסצאהלונג פאר חודש דעצעמבער.-איבערנומעראציע.

(§) היינט הויבט אן די אפטיילונג פאר די ארבייטסלאזע אינטעלעקטועלע (אל. קאשטשושקי 9) ארויסצוצאהלען אונטערשטיצונג פארן חודש דעצעמבער די ארבייטסלאזע, וועלכע בעזיצען לעגיטימאציעס פון נומער 1 ביז 1600. מארגען וועלען בעקומען אויסגעצאהלט די ארבייטסלאזע מיט די לעגיטימאציעס פון 1601 ביז צום סוף. דעם 21 און 22 דעצעמבער דארפען זיך רעקלאמאנטען מעלדען אין דעם ארבייטסלאזען פאנד אויף נאווראט 36. די רעקלאמאנטען וועלען בעקומען אויסגעצאהלט דעם 21-טען ד. ח.

(§) דער ארבייטסלאזער פאנד מעלדעט, אז דעם 2 יאנואר דארפען איבערנומערירט ווערען די לעגיטימאציעס ביי די ארבייטסלאזע אינטעלעקטועלע פון נומער 1 ביז 800. דעם 3 יאנואר פון 801 ביז 1600; דעם 4 יאנואר פון 1601 ביז 2400; דעם 5 יאנואר פון 2401 ביז 3200. דעם 7 פון 3201 ביז צום סוף.

די ארבייטסלאזע אינטעלעקטועלע, וועלכע בעקומען אונטערשטיצונג, זענען מחויב זיך צו מעלדען אין דעם אויבענדערמאהנטען סדר אין דעם ארבייטסלאזען-פאנד.

דלות, קאך לאקשען!

א צירקולאר וועגען אנולירען פערלעגענע שטייערען.

(§) נעכטען האט די פינאנץ-מאכט אין לאדז בעקומען א צירקולאר וועגען אנולירען די פערלעגענע סומען פון אומזאץ-שטייער, וועלכע זאנען נישט מעגליך איינצוקאסירען צוליב דעם, וואס די שטייער-צאהלער זענען פולשטענדיג רואינירט געווארען און די עקזעקוציעס פון די דאזיגע שטייערען קענען מעהר צו גארנישט ברענגען, די לאדזער שטייער-אמטען וועלען די נאהענטסטע צייט צושטעלען צו ליקווידירען די דאזיגע שטייערען, אבער נאר אין דעם פאל ווען עס לאזט זיך פון דעם שטייער-צאהלער שוין גארנישט מעהר נעהמען.

וואוינונגס-שטייער מוז מען צאהלען.

(§) די שטייער-אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט בעקומען א צירקולאר פון פינאנץ מיניסטעריום, אז צו בעצאהלען וואוינונגס שטייער איז מחויב יעדער, וועלכער וואוינט אין א דירה נישט קוקענדיג אויף דעם, צי ער איז דער, וועלכער האט געדונגען די דירה און וועמענס נאמען זי איז, אויב דער קאפ פון דער משפחה קען נישט בעצאהלען דעם דירה-שטייער וועלען דאס מוזען בעצאהלען אנדערע מיטגלידער פון דער פאמיליע.

„אפענע קרעדיטען" פאר פריוואט-בענק

זאלען לינדערען דעם גרויסען געלד-מאנגעל אין לאדז.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, דארף צום סוף פון אלטען יאהר אדורכגעפיהרט ווערען אין דער „באנק-פאלסקי" א רעפארם, וועלכע וועט האבען א זעהר גרויסע בעדייטונג פאר לאדז ספעציעל איצט, ווען עס הערשט אזא געלד-מאנגעל אויפ׳ן היגען מארק.

די „באנק-פאלסקי" עפענט אויף א בעזונדערע קאנטא „אפענע קרעדיטען" פאר א גאנצער רייה פריוואט-בענק אין לאדז. אויף די רעכנונגען וועלען לאמבאדירט ווערען וועקסלען מיט טערמינען איבער דריי, ביז 6 חדשים.

אויף לאמבארדירען די וועקסלען דארף די „באנק - פאלסקי" בעשטימען ספעציעלע פאנדען א חוץ די רעדיסקאנטא-קרעדיטען, וועלכע פלעגען ביז איצט ערטיילט ווערען פאר די פריוואטע בענק אין לאדז. די קרעדיט-אינאוואציע האט דעם ציל צו אונטערשטיצען די לאנדעס-אינדוסטריע, וועלכע האט ביז איצט נישט געקענט אויסהאלטען די קאנקורענץ מיט דער אויסלענדישער אינדוסטרי, וועלכע האט זיך בענוצט מיט לאנג-טערמיניגען, אפילו מעהר ווי 6 חדשים׳דיגען קרעדיט.

די דירעקציע פון דער לאדזער אפטיילונג פון דער „באנק פאלסקי" וועט נאך בעקומען אנ׳אינסטרוקציע אפצוהיטען דעם לאדזער געלד-מארק אין דעם זין, אז מען וועט נישט דערלאזען צו ווארפען אויפ׳ן מארק קיין גרויסע צאהל לאנג-טערמיניגע וועקסלען, וואס עס וואלט שלעכט געווירקט אויף דעם וועקסעל-מארק.

מזומן, מיינען זיי, איז בעסער, ווי וועקסלען

און איידעלע לייט זענען זיי דאך אוודאי, ווייל זיי ארבייטען אין הענדשקעס...

(—) די לאדזער קאסען - ברעכער, וועלכע האבען געמאכט א שטיקעל הפסקה אין זייער מלאכה, האבען נעכטען ווידער אדורכגעפיהרט א שטיקעל ארבייט אין סאמע צענטער פון שטאט. דאסמאל האט זיך דער „משא-ומתן" געלוינט, ווייל די קאסע-ברעכער האבען אויפברעכענדיג די קאסע פון רעיצענט קאהל, פיעטרקאווער 102, צוגענומען 10 טויזענד זלאטעס מזומנים.

מיר דערוויסען זיך וועגען דער דאזיגער דרייסטער גנבה פאלגענדע פרטים:

ווען די בעאמטע פון רעיצענט זענען נעכטען אינדערפריה געקומען צו דער ארבייט, האבען זיי אין אלע צימערען געטראפען א שרעקליכע אומארדנונג. די אייזערנע קאסע, וועלכע געפינט זיך אין קאבינעט פון רעיצענט, איז געווען אויפגעבראכען און אויסגעליידיגט פון מזומנים. אין די הענד פון די גנבים איז אריינגעפאלען 10 טויזענד זלאטעס. די גנבים האבען נישט גענירהרט קיין שום דאקומענטען און אויך נישט די וועקסלען, וועלכע האבען זיך דארט געפונען.

ווען דער גנבה איז גלייך מיטגעטיילט געווארען דעם אויספארשונגסאמט. אויפ׳ן ארט איז תיכף אנגעקומען קאמיסאר ווייער, אספיראנט קלימעק און עטליכע אגענטען. די אויספארשונגסאקציע האט זיך באלד אנגעהויבען, און ביז איצט איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די גנבים האבען זיך זונטאג אין אווענד בעהאלטען אויפ׳ן הויף פון פיעטריקאווער 102, ביינאכט, ווען קיינער האט זיי נישט געשטערט, זענען זיי מיט דער הילף פון נאכשליסלען אריין דורך דער הינטער טיר אין קאנצעלאריע פון רעיענט און זיך גענומען צו דער ארבייט, דאס אויפרייסען פון דער קאסע האט וואהרשיינליך געדויערט עטליכע שעה. די קאסע ברעכער האבען געארבייט אין הענדשקעס און האבען נאך זיך נישט איבערגעלאזען קיין שום שפורען.

די קאסעברעכער זענען נאך דער ארבייט אריבערגעשפרונגען איבער דעם נידעריגען פארקאן און זענען רוהיג אוועק אויף פיעטרקאווער גאס.

אין צוזאמענהאנג מיט דער דאזיגער גנבה האט די פאליציי אין פערלויף פון נעכטיגען טאג אדורכגעפיהרט א גאנצע רייה רעוויזיעס אין די היגע גנבה׳שע „מלינות".

ווישט אבצושטויבען
איז די
פודער
RÓŻA CEJLONSKA

דער שטאלץ פון
EWIG
דאס איז דאס פיינסטע
פון פיינסטען

היינט

דער לעצטער טאג פון די צוגאב קאנטראל-פערזאמלונגען.

(מ) דאס פאליצייאיש - מיליטערישע ביורא ביים מאגיסטראט טיילט מיט, אז היינט דינסטאג דעם 20. דעצעמבער וועלען פארקמען צוגאב - קאנטראלפערזאמלונגען פאר די רעזערוויסטען און לאנדשטורם (פאספאליטע רושעניע) פון דער קאטעגאריע A, C און C 1 פון די יאהרגענג 1901, 1899 און 1887 און די פון די יאהרגענג 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 און 1898 וואס האבען זיך געדארפט צושטעלען צו די קאנטראל - פערזאמלונגען אין 1925 און 1926 י. און האבען זיך נישט צוגעשטעלט.

אין לאקאל פון פ. ק. או. 1 (טארגאווא 18) דארפען זיך צושטעלען די וואס האבען דעם 1. אויגוסט געוואוינט אין די פאליציי - קאמיסאריאטען 2, 3, 5, 8, 9 און 11 און אין לאקאל פון פ. ק. או. 11 (נייע ציגעל-גאס 51) — די וואס האבען צו יענער צייט געוואוינט אין די פאליציי - קאמיסאריאטען 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14.

רעגיסטראציע

פון יאהרגאנג 1906.

די מיליטעריש - פאליצייאישע ביורא ביים מאגיסטראט טיילט מיט, אז אלע יונגעלייט פון יאהרגאנג 1906 דארפען איצט פערזענליך זיך רעגיסטרירען אין לאקאל פון מיליטעריש-פאליצייאישען ביורא (טראגוטא 10) פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג, שבת פון 8 פריה ביז האלב 2 בייטאג.

היינט, דינסטאג, די וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 2, 3, 4, 5, 6 און 7 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען פון A ביז Z.

מארגען, מיטוואך די וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 8, 9, 10, 11, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט.

דער ערב חגא

איז גארנישט יום-טוב׳דיג.

(—) דער ערב חגא האט לעת עתה פערפיהרט די האפנונגען פון די סוחרים אויף א פערבעסערונג פון דעם פדיון. עס לייזט זיך צו ביסלעך אין די קאלאניאל געוועלבער, פאר עסענווארג און ד. ג. אין די מאנופאקטור, גאלאנטעריי, שפילצייג-מאגאזינען איז פוסט. זאל אזוי ווייטער זיין, זאל זיך די סיטואציע נישט פערבעסערען אין די נאהענטסטע טעג-ן עט זיין זעהר טרויריג, ווייל אין דער האפנונג אויף א גוטען ערב-חגא, האבען די סוחרים-דעטאליסטען אויסגעשטעלט אויף דעם חודש זייערע וועקסלען און עס וועט נישט זיין מיט וואס זיי צו צאהלען!

פּראָפעסיאָנעלער פעראיין פון האַנדעלס- און ביוראָ-אַנגעשטעלטע
אין לאָדז, אַל. קאָשטשושקי 21.

מיטוואָך, דעם 21-טען דעצעמבער ד. י. 8.30 אין אָוונד ווערט אין פעראיינס-לאָקאַל פאָרקומען אַ

פייערליכע אַקאַדעמיע

געווידמעט דער 40-יעהריגער עקזיסטענץ פון אונזער אָרגאַניזאַציע.

צו דער אַקאַדעמיע לאַדעט העפליך איין די פעראיינס-מיטגלידער

די פערוואַלטונג.

דאָס אָפּשאַפען פון „טויטען סעזאָן".

אַ פעראָרדנונג צו אַלע קרייז = אַרבייטסלאָזע-פאָנדען.

(§) נעכטען האָט דער לייטער פון דער אַרבייטס- און געזעלשאַפטליכער-פערזיכערונגס-אָפּטיילונג ביי דער לאָדזער ווּאיעוואָדזטווע ה' וואַיצעכאָווסקי מיטגעטיילט דער פערוואַלטונג פון די פוילישע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, אַז דער אַרבייטס-מיניסטער האָט בעשלאָסען איינגאַנצען אָפּצושאַפען דעם אַזוי-גערופענעם „טויטען סעזאָן" פאַר די סעזאָן אַרבייטער. עס זענען פונאַנדערגעשיקט געוואָרען פעראָרדנונגען צו אַלע קרייז-אַרבייטסלאָזע-פאָנדען, מען זאָל אויסצאָהלען אונטערשטיצונג די פערגיסטרירטע אַרבייטסלאָזע סעזאָן-אַרבייטער. דערביי וועלען די אונטערשטיצונגען אויסגעצאָהלט ווערען אויך פאַר דער צייט אויף צוריק.

קאַנאַליזאַציע - אַרבייטען

וועלען קומענדיגען יאָהר פערדאָפּעלט-ווערען.

(§) היינט פאָהרען אַרויס קיין וואַרשאַ דער פּרעזידענט זשיעמיענצקי און וויצע-פּרעזידענט וויעלינסקי, כּדי צו פּערענדיגען דעם ענין וועגען דער גרויסער הלוואה פון 3 און אַ האַלבען מיליאָן זלאָטעס אין „באַנק - גאָספּאָדאַרסטוואַ-קראַיאָוועגאָ" פאַר'ן מאַגיסטראַט אויף בוי-צוועקען.

די הלוואה איז בעשטימט קודם-כּל אויף די קאַנאַליזאַציע אַרבייטען אויפ'ן יאָהר 1928. די אַרבייט ביי דער קאַנאַליזאַציע איז אויף דעם יאָהר אויסגערעכענט צו פיהרען אויף אַ גאַר ברייטען שטייגער. דערביי וועלען די צאָהל אַרבייטער ביי דער קאַנאַליזאַציע פערדאָפּעלט ווערען.

די פייערליכע אַקאַדעמיע פון „מכּבי" אין „פילהאַרמאָניע".

ווי ס'איז געווען פאָרויסצוזעהן, האָט די פייערליכע יובילעאום - אַקאַדעמיע פון „מכּבי", וועלכע קומט פאָר מאָרגען דאָנערשטאָג אין „פילהאַרמאָניע" אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס.

דער רייכער און פערשידענאַרטיגער פּראָגראַם פערשפּרעכט צו זיין זעהר אינטערעסאַנט.

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די ה': ד"ר י. גאָטליב, רעד. אוגער, אַדוו. לעווינזאָהן, ד"ר פּריבולסקי און ד"ר קרויש. אין דעם מוזיקאַלישען טייל געמען אַנטייל: פרוי מאַרקאָוויטש - זעמעל (פידעל), מאַריאַ דאַלסקאַ (געזאַנג) פּראָפ. זאַזולאַ, אַרטור באַלזאַם, אַ חוץ דעם וועלען פאָרקומען אַ גאַנצע רייהע ספּאָרט-איבונגען אויסגעפיהרט דורך די מיטגלידער פון „מכּבי". עס נעמט אויך אַנטייל דער אייגענער אָרקעסטער. די הכנסה איז בעשטימט פאַר'ן פאָנד פון אַנ'אייגענער טורן-האַלע.

וואָרט

אויפ'ן יאָהר 1828!

(—) ווי מיר דערוויסען זיך, ווערט די נאָהענטסטע זיצונג פון דעם היגען שטאָט-ראַט היי-יאָהר נישט פאָרקומען, נאָר ערשט אין דעם נייעם 1928 יאָהר.

קינדערהיים „הרצליה"

די היינטיגע 10-יעהריגע יובילעאום = פייערונג.

היינט 5 אַ זייגער נ.מ. קומט פאָר אין לאָקאַל פון „הזמיר" (אַל. קאָשטשושקי 21) אַ יובילעאום-פייערונג צוליב דעם 10-יעהריגען עקזיסטענץ פון קינדערהיים „הרצליה".

אַפּטייקען-דיזשורען.

(§) היינט בייטאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: מ. ליפּיעץ, פּיעטריקאָווער 193; ע. מילער פּיעטריקאָווער 46; וו. גראָשקאָווסקי, קאָנסטאַנטינער 13; ק. גערטנער, ציגעל-גאַס 64; ה. ביעוויאַראָווסקי, אַלעקסאַנדער-גאַס 37; ס. יאַנקעלעוויטש, סטאַרי-רינעק 9.

שׂרפות

אין ד.א.ק. און פּריוואַט-וואוינונגען.

(—) אין בנין פון דעם ד.א.ק. IV, אויף אַלעע קאָשטשושקי 67, איז שבת בייטאַכט אויסגעבראָכען אַ שׂרפה צוליב אַ שלעכט-קאָנסטרואירטען אויווען. עס האָט זיך פונ'ם אויווען אָנגעכאַפּט די וואַנד, און דאָס פייער האָט אָנגעהויבען שנעל צו פערשפּרייטען זיך ווייטער. צום גליק האָט די שׂרפה בעצייטענס

באַמערקט דער דיזשורירענדער סערזשאַנט און אַרויסגערופען די פייערלעשער. נאָך אַ האַלב-שעה'דיגע רעטונגס-אַקציע איז געלונגען דאָס פייער צו לאָקאַליזירען.

*

(—) אין משך פונ'ם זונטאָג'דיגען טאָג און נאַכט זענען פאָרגעקומען עטליכע שׂרפות אין פּריוואַטע - וואוינונגען. די פייערלעשער אָפּטיילונגען זענען אַרויסגערופען געוואָרען אויף קילינסקאַ-גאַס 105 אין דער וואוינונג פון ה' מנשה ענגלאַרד, אויף דרעווּנאָווסקאַ 16 אין דער וואוינונג פון משה זשיעליכאָווסקי און אויף פּיעטרקאָווער 127.

אין אַלע פאַלען האָט זיך איינגעגעבען דאָס פייער אָהן גרויסע אָנשטרענגונגען צו פערלעשען.

עטליכע שעה

נישט געגאַנגען דער טראַמוואַי.

(—) היינט פאַרמיטאָג האָט זיך אויף עק ציגעל-גאַס און פּיעטרקאָווער איבערגעריסען אַ טראַמוואַי - דראָט. די טראַמוואַי-קאָמוניקאַציע איז צוליב דעם איבערגעריסען געוואָרען אויף עטליכע שעה.

לומדי שעורי-ערב אין שייבלער'ס ראַיאָן.

קומענדיגען זונטאָג — אָרדענט איין, דער שעורי-ערב פון שייבלערס ראַיאָן ראַיאָן אַ גרויסע חינוך-הספר-תורה צוזאַמען מיט אַ סיום. ס'וועט שפּילען דער בעקאַנטער אָרקעסטער פון די ברידער טויבע.

נעקראָלאָג.

דעם פערגאַנגענעם שבת דעם 17 דעצעמבער איז אין בערלין געשטאָרבען און דאָרט צו קבורה געקומען נ. ע. ציליאַ הערמאַן (פון דערהיים — ראָזין) די פרוי פונ'ם בעקאַנטען לאָדזער סוחר ד"ר איזידאָר הערמאַן.

די פערשטאָרבענע איז געווען אַ פילאַנטראָפּישע טוערין און איהר טויט האָט אַרויסגערופען אַנ'אויפריכטיגען טרויער, ביי אַלע וואָס האָבען איהר געקענט. ת.נ.צ.ב.ה.

פערזאַמלונג וועגען דער „תרבות" = קאָנפערענץ.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעפאָרשטעהענדער תרבות - קאָנפערענץ קומט היינט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ פערזאַמלונג וועגען די העברעאישע קולטור-פּראָבלעמען.

מענדעלע = אַקאַדעמיע.

שבת, איז צום צעהנטען יאָהרצייט פון מענדעלע מוכר ספרים איינגעאָרדענט געוואָרען אין דער געזעלשאַפט „אָווענד-קורסען" אַ פייערליכע אַקאַדעמיע, אויף וועלכער עס זענען וועגען מענדעלע'ס לעבען און שאַפען געהאַלטען געוואָרען רעפעראַטען דורך די ה"ה: י. ב. גיפּס, מ. וויטענבערג און י. זעלקאָוויטש.

עס זענען אויך אויסגעפיהרט געוואָרען מאָנאָלאָגען און מענדעלי'ס אַנ'אייניאַקטער.

איז „אורדט"

היינט—פייערליכע פּרעמיערע

און ענדליך דער דריטער פּראָגראַם פון „אַררט"!

די ליבהאָבער פון יודישען טעאַטער וואַרטען אויף דער פּראָגראַם-וועקסלונג פון דעם יונגען בע'חנ'טען טעאַטער מיט שפּאַנונג. די ערשטע צוויי פּראָגראַמען האָבען בעוויזען, אַז „אַררט" דאַרף נישט מעהר קיין רעקלאַמעס און חניפות.

„אַררט" האָט פערנומען דאָס אָרט, וואָס איז איהם עהרליך געקומען — דאָס אָרט פון יודישען טעאַטער אין לאָדז.

וואַרט מען טאַקע אַלץ אויף ווייטערדיגע פאָרטשריטען און דערגרייכונגען פון אונזער טעאַטער, און וואָס אַ פּראָגראַם ווייטער — אַלץ מעהר זעהען מיר די דאָזיגע דערגרייכונגען.

קאַזאַדעזוס.

היינט—זיין קאָנצערט.

דעם סעזאָן פון יאָהר 1927 שליסט די דירעקציע פון „פילהאַרמאָניע" היינט, דינסטאָג, מיט דעם קאָנצערט פון פעמאָנעמען פּיאַניסט ראָבערט קאַזאַדעזוס. דער קינסטלער טרעט-אויף אין אַ פּראָגראַם פון געקליבענע פערל פון קלאַוויר - רעפּערטואַר, דער היינטיגער קאָנצערט זאָגט-צו צו זיין אַ גרויסער אַרטיסטישער יום-טוב.

מעלדונג.

הסתדרות החלוץ-המרכזי בלודז.

אַלע מיטגלידער פון החלוץ-המרכזי ווערען אויפגעפאָדערט צו קומען היינט 8,30 אין אָוונט אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אויף אַ דרינגענדער פערזאַמלונג אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעפאָרשטעהענדער תרבות-קאָנפערענץ.

„עקספּאַרט" פון רבנים און בני-תורה

אַ בריף אין רעדאַקציע.

געעהרטע רעדאַקציע!

אין אייער בעריכט וועגען געזעגנונגס-באַנקעט לכבוד הרב ד"ר טרייסטמאַן געפין איך אַזאַ פראַזע: „די רעדנער האָבען דערביי בעצייכענט, אַז עס איז דער ערשטער פאַל, ווען אַ לאָדזער, אַ מאָדערנער, אייראָפּעאיש-געבילדעטער בן-תורה ווערט „עקספּאָרטירט".

דאָס הייסט אַלזאָ, אַז די רעדנער אויפ'ן באַנקעט האָבען אין זייערע בעגריסונגען אין איינ|וועגס נישט פערגעסען צו מאַכען אַ קאָמפּלימענט דעם יודישען לאָדז, אָנווייזענדיג, אַז אונזער שטאָדט הויבט שוין אָן צו „עקספּאָרטירען" ב"ה, אויסער מאַנופאַקטור-סחורות, אויך רבנים און בני-תורה...

אַנ'אמת איז דאָס: דער דאָזיגער „שיינער" געדאַנק און „וואונדערבאַרער" פערגלייך צווישען דער תורה און דער מאַנופאַקטור-בראַנזשע איז אויפ'ן באַנקעט אַרויסגעזאָגט געוואָרען אין פערשידענע וואַריאַציעס. אַ סך רעדנער האָבען גערעדט וועגען „עקספּאָרט"; ס'איז אַ ענין, וואָס ליגט אין זייער אינטערעסען-ספערע, איז נאָהענט צו זייער געדאַנקען וועלט און האָט געמוזט אַרויסרופען ביי זיי די כאַראַקטעריסטישע אידעען אַסאָציאַציע.

נאָר איהר דערמאָהנט אויך מיין נאָמען צווישען די רעדנער. און דאָ מוז איך בעמערקען, אַז איך, דעסגלייכען ד"ר ראָזענבלאַט, האָבען די „עקספּאָרט-פראַגע" נישט בעריהרט, שוין איינפאַך דערפאַר, ווייל די בראַנזשע איז מיר פאָלקאָם פרעמד. איבריגענס איז דאָס „טעמאַ" אַזוי ווייט אויסגעשעפּט געווען דורך אַנדערע, פּראַקטישע און קלוגע סוחרים, אַז ס'איז שוין נישט געווען וואָס מחדש צו זיין.

איך בין זיך מודה, אַז ס'איז מיר אַפילו אויפ'ן געדאַנק נישט געקומען דער גייסטרייכער איינפאַל צו גראַמען אויף „תורה" – „סחורה" און צו ריידען וועגען „עקספּאָרט פון רבנים". ער האָט אויך נישט געקענט קומען. אַ סוחר, זעהט איהר, איז עפּיס אַנדערש. פאַר אַ סוחר'ישען אויער קלינגט אַ „עקספּאָרטירען תורה און רבנים" זעהר שיין און זעהר וויציג. און ס'איז אפשר טאַקי אַ פיינע „פּאָעטישע מעטאַפער". נאָר מיר דעם נישט - סוחר, אַלזאָ אַ מענש אָהן פאַנטאַזיע, האָט נישט געקענט איינפאַלען אַזאַ פּאָעטיש בילד און פערגלייך. איך האָב אויך נישט געקענט תופס זיין דאָס שיינע, דאָס גייסטרייכע, דאָס „סימבאָלישע" פון דעם דאָזיגען פערגלייך. דערפון אפשר נעהמט זיך, וואָס איך—און אייניגע אַנדערע — האָבען זיך געפיהלט זעהר נישט כפל - שמונה'דיג, בעת מיר האָבען געהערט אַנדערע ריידען וועגען „עקספּאָרט" אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אָבּרייזע פון אַנ'אויסגעשפּראָכען-אינטעלעקטועלער פערזאָן.

מיר געהט זעהר פיל אין דעם, אָבצוגעבען די דאָזיגע ערקלערונג פאַר דער עפענטליכקייט, און איך בעט דעריבער אַ פּלאַץ פאַר מיינע עטליכע שורות אין אייער וו. צייטונג.

איך דאַנק אייך פאָראויס און צייכען

מיט דרך-ארץ

ישעיה אוגער.

טעלעגראַמען.

פויליש-ליטווישע אונטערהאַנדלונגען

וועלען זיך אָנהויבען אין 3 וואָכען אַרום.

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די פויליש-ליטווישע אונטערהאַנדלונגען וועלען זיך אָנהויבען אַרום 15-10 יאַנואַר. אַלס אָרט פון די אונטערהאַנדלונגען ווערט פאָרגעשלאָגען דינאַבורג, ריגע, רעוועל און רוים.

מאָסקווע, 19 (ספּ. טעל.) די סאָוויעטישע דיפּלאָמאַטען האַלטען אַז די געגנפער ערלעדיגונג פונ'ם פויליש-ליטווישען סכסוך קען דערפיהרען צו אַ דערנעהנטערונג צווישען פוילען און ליטע און דורכדעם קען פערשטאַרקט ווערען דער אַנטי-סאָוויעטישער פראָנט אויפ'ן מערב.

דעלעגאַציע פון האַנדעלס - אָנגעשטעלטע אין אַרבייטס-מיניסטעריום.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט אַ דעלעגאַציע פונ'ם צענטראַלען האַנדעלס-אָנגעשטעלטען-פעראיין (דלוגאַ 50) בעזוכט דעם אַרבייטס-מיניסטער אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פעראָרדנונג פונ'ם מלוכה-פּרעזידענט וועגען פערזיכערונג פון די אינטעלעקטועלע אַרבייטער.

די דעלעגאַציע האָט אָנגעוויזען, אַז צוליב נישט האָבען קיין פאָרמעלען צענז דראָהט אַ גרויסע צאָהל פון אָנגעשטעלטע צו פערלירען זייער רעכט אויף ענטשעדיגונג אין פאַל פון קינדיגונג. די דעלעגאַציע האָט געבעטען צו רעווידירען די פראַגע.

דעפּאַרטאַמענט דירעקטאָר האַראָוויץ האָט מסכים געווען מיט דער דעלעגאַציע און צוגעזאָגט צו ווירקען אַז די פעראָרדנונג זאָל נאָוועלירט ווערען.

די דעלעגאַציע האָט אויך פערלאַנגט, אַז ס'זאָל פערשטאַרקט ווערען די קאָנטראָלע אויף די האַנדעלס-אונטערנעהמונגען, אַז מ'זאָל נישט אַרבייטען מעהר ווי 8 שעה. דער דירעקטאָר האָט צוגעזאָגט די ביטע צו ערפיהלען.

פרעסט און שנייען אין גאַנץ אייראָפּע.

וואַרשא, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין גאַנץ פוילען האָט היינט געהערשט אַ פראָסט פון 15 ביז 23 גר. אין וואַרשא איז געווען 18 גר. אין לעמבערג–18, קראקא–16, ווילנא–20, מארסקיע אקא–22, ביאַליסטאָק–17, פינסק–15, בריסק – 16, לובלין–16 אַ. א. וו. אין לעמבערג איז אַרויסגעפאַלען אַ געדיכטער שניי אויף 2 מעטער הויך, אַלע צוגען קומען אָן מיט אַ פערשפּעטיגונג.

וויען, 19. (ספּ. טעל.) דאָ הערשט אַ שרעקליכע זאַווערוכע. די בעוועגונג אין גאַס איז צוליב'ן אַרויסגעפאַלענעם שניי, שטאַרק פערשוועַרט. די צוגען קומען אָן מיט גרויס פערשפּעטיגונג.

בעלגראַד, 19. (אַטע) אין גאַנץ יוגאָסלאַוויען הערשען פרעסט, זייט 48 שעה פאַלט אָהן אַנ'אויפהער שניי. אויף אייניגע באַהן ליניעס איז דער פערקעהר אָפּגעשטעלט.

פּאַריז, 19. (ספּ. טעל.) אין גאַנץ פראַנקרייך הערשען שטאַרקע פרעסט. די פרעסט האָבען דערגרייכט פון 10 ביז 15 גר., אין די וואָגעזען – ביז 20 גר.

בודאַפּעשט, 19 (אַט"ע). די באַהן-בעוועגונג צווישען בודאַפּעשט און וויען קומט פאָר צוליב די אַרויסגעפאַלענע שנייען נאָר אויף איין וועג. אין בודאַפּעשט איז אַ פראָסט פון 9 גראַד; אין דעפּרעטשען – 14 גר.

בריסעל, 9 (אַט"ע). אין גאַנץ בעלגיען הערשען זייט 3 טאָג שטאַרקע פרעסט, וואָס מ'געדענקט שוין נישט אַזעלכע זייט אַ רייהע יאָהרען. די פאָריגע נאַכט איז דאָ געווען אַ פראָסט פון 12 גראַד.

ריגאַ, 19. (אַט"ע). אין לעטלאַנד הערשען שטאַרקע פרעסט. אין דינאַבורג האָט דער פראָסט דערגרייכט ביז 26 גר. און בייטאַכט – ביז 28 אין ריגאַ – 13 גראַד.

שטאַרקע פרעסט הערשען אויך אין ליטע. אין קאָוונאָ איז זונטאָג בעוועזען אַ 20-גראַדיגע פראָסט.

רוים, 19 (ספּ. טעל.) דאָ איז אַרויסגעפאַלען אַ גרויסער שניי. די שולען זענען געשלאָסען.

אין מיילאַנד איז אַ מענש פערפרוירען געוואָרען.

אגרויסע אבלאווע
אין דער ווארשאווער אונטערוועלט.

וו אַ ר ש אָ, 19 (טעלעפאָניש) פאַר חגאות פערמעהרען זיך שטאַרק גנבות, איינברוכען און סתם אַפערעס. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דער וואַרשאָווער אויספאָרשונגס - אַמט דורכגעפיהרט אין דער נאַכט פון שבת אויף זונטאָג אַ גענעראַל-אָבלאַווע אין דער אונטערוועלט. עס זענען פערהאַלטען געוואָרען איינינגע הונדערט פערזאָן, צווישען וועלכע עס געפינען זיך איבער 100 „מייסטערס" פון פערשידענע „ספּעציאַליטעטען" פון גנב'ישען און אַפערע-פאַך.

אין לעשטש'ס צוקערניע אויף מאַרשאַלקאָווסקאַ עק נאָוואָגראָדזקאַ האָט מען פערהאַלטען אַ „חברה" גנבים, אַלפאָנסען און קאָרטען-שפּילער אין אַ צאָהל פון 38 פערזאָן.

אין דער קאַוויאַרניע פון יאַנקעל יאַטקאָווסקי (קראָכמאַלנאַ 22) האָט מען ענטדעקט אַ „רולעטע" „כמעט" ווי אין מאָנטע קאַרלאָ... ביים טיש האָט מען פערהאַלטען 20 פערזאָן גנבים, אַלפאָנסען און גאַסען-פרויען.

ווייטער האָט די פּאָליציי בעזוכט די קאַוויאַרניע פון „יודישען סעמאַדעני" אויף מילאַ 33, וואו מען האָט פערהאַלטען 54 „פויגעל". ביי דער געלעגענהייט האָט אין אויספאָרשונגס - אַמט פּאַסירט אַזאַ פּאַקט:

צווישען די פערהאַלטענע גנבים און אַלפאָנסען האָט זיך געפונען דער אָנגעזעהענער סוחר יונה וו. פון מאַרשאַלקאָווסקאַ גאַס. ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזען האָט מען דעם ה' וו. מיט איינינע טעג צוריק בע'גנב'עט אויף אַ גרויסער סומע. דורך פערמיטלער האָט ער זיך פערשטענדיגט מיט די גנבים און ער איז זיך מיט זיי צונויפגעקומען ביים „יודישען סעמאַדעני" גראָד בעת דער אָבלאַווע.

ווער עס זענען די גנבים וויל ה' וו. נישט אויסגעבען דער פּאָליציי, טענה'ענדיג, אַז ער האָט בנוגע דיסקרעציע זיך פערפליכטעט מיט אַן „עהרען-וואָרט". כאַראַקטעריסטיש, אַז נאָכדעם, ווי ה' וו. האָט געגעבען זיין ערקלערונג אין אויספאָרשונגס-אַמט, האָט איהם אַ פּאָסלאַניעץ אָבגעבראַכט אַ היים די גאַנצע גנבה און אַ בריף מיט פאָלגענדען אינהאַלט:

„חשוב'ער סוחר, איהר האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס אמת'ער עהרען-מאַן און אַזעלכע קענען מיר, גנבים, אויך געהעריג אָבשאַצען. די סחורה שיקען מיר אייך צוריק און פון דעם געלד, וואָס איהר האָט אונז צוגעזאָגט געבען, זאָגען מיר זיך אָפּ"...

בעת דער אָבלאַווע האָט נאָך די פּאָליציי דורכגעפיהרט אַ רעוויזיע אין יצחק קליינמאַנ'ס קאַוויאַרניע אויף באָניפראַטען גאַס 3-5, וואו מען האָט פערהאַלטען 81 פערזאָן, צווישען זיי אַ קאָמפּאַניע פרויען-הענדלער, וועלכע האָבען געהאַט געפיהרט צווישען זיך אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ „טראַנזאַקציע" צום נייעם יאָהר ווען די פרעקווענץ אויף „סחורה" פערגרעסערט זיך.

צום סוף האָט די פּאָליציי גענוי רעווידירט אַ רייהע „סאַלאָנען". אין רעזולטאַט זענען פער'חתמ'עט געוואָרען עטליכע פּאָפּולערע „הייזלעך" אויף ווילטשאַ, מאַרשאַלקאָווסקאַ און ליטעווסקאַ.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָבטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָבטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".
ביים דערלאַנגען אַן'אַנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אַנפראַגע ווערט אַרײַנגעגעבען.
אויף אַנפראַגען אָהן קופּאָן, ווערט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.
גילטיג דעם 20. דעצעמבער 1927.

6613. אַ סטודענט-יוריסט.
אויב די קאָמיסיע האָט אייך צוגעטיילט צו דער קאַטעגאָריע A מיט די זאַסטשעזשעניעס לויט די אַרטיקלען 10, 47 און 71 פון די מיליטעריש סאַניטאַרע פאָרשריפטען, האָט זי ביי אייך פעסטגעשטעלט אַנ'אומבעדייטענדע אויסקרימונג פון ריקענביין (kręgosłup) אַ לייכטען אַפעקט אין דער נאָז און קורצזיכטיגקייט אויף ביידע אויגען.

6614. ל. פ. 78.

6615. אַ געטרייער לעזער פון אַלעקסאַנדראָווסקאַ 28.

6616. אַ הויזלערער.

6617. אַ שטענדיגער לעזער פון גאָוואָמיעסקאַ.

6618. חיים לעוואַרטאָווסקי.

6619. נח 175.

6620. אַ לעזער פון האָטעל גאַס א. ד.
וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערזענליך ווענדען צו אונזער יוריסט אין רעדאַקציע פון 3—4 טעגליך מיטברענגענדיג די ציימונג.

6621. אַ לעזער פון זאַבאַדניאַ גאַס.
אַנ'אַקט אינטערצייזיע איז גילטיג נאָר אין דעם פאַל, ווען ער ווערט צוזאַמענגעשטעלט פאַר די חתונה-אַקטען.
וועגען רעדאַגירען אַנ'אַקט-אונטערציע דאַרפט איהר זיך ווענדען צו אַ רעיענט.

6622. א. ל.
פאַר נישט גיין אויף די איבונגען דראָהט אַ הארבע שטראָף. ס'איז אָפּהענגיג צוליב וואָס פאַראַ אומשטענדען איהר האָט זיך נישט געשטעלט.

6623. לעסקי.
מען דאַרף אייך מיטטיילען, אַז איי-

Dr. med. I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.
אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעציעל פאַר לונגען- און הארץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג זון. נעמט אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמ.

ערע אָנגעגעבענע עדות וועלען נישט אַרויסגערופען ווערען אויף דער געריכטס-פערהאַנדלונג און אויך אָנווייזען די מאָטיווען, צוליב וועלכע אייער בקשה ווערט נישט גענומען אין אַכט.

6624. אַ פּעראַינטערעסירטע.
דער אָפּמאַך בנוגע דער סומע גרונד דירה-געלד איז גילטיג. נישט גילטיג איז נאָר דער אָפּמאַך בנוגע די בעדינגונגען וועגען אַרויסציהען זיך פון לאָקאַל און וועגען דער הויכקייט פון לויפענדען דירה-געלד.

6625. פּראַשקער.
לויט'ן אַרטיקעל 165 פון שטראָף-אוסטאַוו וועגען סקאַרב - פערברעכענס קאָן די בערופענע מאַכט פעראָרדנען צייטווייליג צו אַרעסטירען די בעשולדיגטע אין בעגיין סקאַרב-פערברעכענס אין פאָלגענדע פאַלען: 1) ווען דער בעשולדיגטער האָט ביים ענטדעקען דעם פערברעכען געשטעלט דער מאַכט אַ ווידערשטאַנד אָדער פּרובירט צו אַנטלויפען, 2) ווען ס'איז פערהאַן אַ נויטווענדיגקייט פעסטצושטעלען די אידענטישקייט פון בעשולדיגטען, 3) ווען דער בעשולדיגקער וואוינט שטענדיג אין אויסלאַנד און ס'איז דעריבער פערהאַן אַ בעגרינדעטע מורא, אַז ער וועט זיך אויסבעהאַלטען פון דער אויספאָרשונג און שטראָף, 4) ווען דער בעשולדיגטער האָט נישט קיין אומבעוועגליך פערמעגען, שטענדיגע בעשעפטיגונג און קיין שום אַנדערע וויכטיגע אומשטענדען בינדען איהם נישט מיט'ן ביזאַיצטיגען וואוינאָרט אַזוי, אַז ס'איז פערהאַן אַ חשד, אַז ער וועט אַנטלויפען קיין אויסלאַנד און 5) ווען ס'איז פערהאַן אַ מורא, אַז דער בעשולדיגטער וועט זיך פערשטענדיגען מיט די איבריגע שולדיגע און עדות בכדי צו פערווייבען אַזוי אָדער אַנדערש די איבערגעבליבענע צייכענס פון פערברעכען.

אַ טעגליכער לעזער פון זשעראָמסקיעגאָ.
אויב איהר צאָהלט די גאַנצע צייט פאָראויס דירה-געלד דאַרף איהר אויך ווייטער צאָהלען. איהר קאָנט אָבער צושיקען דעם הויז-ווירט דירה-געלד יעדען חודש.

אַ באַלוטער שניידער.
אויב איהר האָט נישט מעהר ווי 1 מאַשין, אויף וועלכע איהר אַרבייט, קאָן מען זי אייך אויפ'ן חשבון פון פערלעגענע שטייערן נישט ליציטירען.

ל. שיינראַק.
אָנהויבענדיג פון 1926 דאַרפען די האַנדווערקער, וועלכע אַרבייטען אַליין אָדער בעשעפטיגען נישט מעהר ווי 1 געזעלען, עווענטועל 2 לערן-יונגלעך קיין אַבראָטאָווע שטייער נישט צאָהלען.

אַ געטרייער לעזער פון רייטערס-גאַס.
קיין בעשטימטע סומע איז נישט פאַרהאַן.
דער אורזש. ראַזיעמ. שטעלט פעסט וויפיל די דירה איז געגאַנגען אָדער האָט געקאָנט געהן אין יוני 1914 און לויט אַנ'ענטשפּרעכענדען פּראָצענט - פוס דאַרפט איהר צאָהלען דירה-געלד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
Sienkiewicza 34
tel. 59-40.
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדל. פון מענער-שוואַכע נעמט אָן פון 5—9 אָוונד.

„אַרט"
אַרטיסטישער רעווי און קאַמער-טעאַטער
אונטער דער לייטונג פון מ. בראַדערזאָן.

ווייסער זאַל פון „מאָנטי-פּעל"
זאַכאַדניאַ 43.

היינט פּרעמיערע

היינט פייערליכע פּרעמיערע!
פון גרויסען 3-טען פּראָגראַם א. נ.
נסים מן השמים
מוזיק-קאָמפּאָז. ה' קאָן. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען, אויסגעפיהרט דורך די קונסט-מאַלער מאַטוס און ש. בלום.—די קאַסע איז אָפען פון 5 נ"מ.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-11
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגעריש און מע-נער-שוואַכע קראַנקהייטען. מיט היילונגס-קוואַרץ-לאַמפּען (חשר-אויספאַל).
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

די ליבע פון אַ פרוי צו איהר יונגען איידעם.

אַ שווערע דראַמע, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין אַ יודישער פאַמיליע

פון מ. גלאַזערמאַן.

4.

עס ווערט קאַליע דער ש׳ום-בית.

די אַלטע האָט גענומען פלאַקערען ווי אין אַ פיבער. דער מאַן האָט אָנגעפאַנגען פיהלען, אַז זי ווערט אַלץ ערגער צו איהם; אין דער אמת'ען, איז צאַנדלער נאָך ביז איצט געווען פערקאָכט אין זיין פריידקען, פונקט ווי ער איז געווען דאָן, בשעת ער האָט נאָך ביי אַלעמען געהייסען ירוחם'קע דער שוסטער. ער פלעגט נאָך ביז היינט האָבען אַ בעזונדערען פערגעניגען אַריינצוקוקען אין איהרע אויגען, ווי אַ פערגאַפטער, און איהר אַ קנייפּ צו טון. אָבער איצט, זינט דער אַמעריקאַנער איז דאָ געקומען האָט זיין אַלטיטשקע איהם מיט אַמאָל אָפּגעשטויסען פון זיך מיט עקעל. ערשט דאַן האָט ער בעמערקט, אַז זיין אַלטיטשקע האָט זיך עפּעס אין גאַנצען געענדערט פאַר די לעצטע עטליכע וואָכען. איהרע ראָמאַנען לייענט זי שוין גאָר ווייניג; דערפאַר אָבער פאַרבט זי איהרע גרויע האָר, שמירט איהרע בלויע ליפּען; גיסט אויף זיך גאַנצע פלעשער מיט „פּערפומע", און איהרע אויגען פלאַמען, ווי גאָר אין די מיידעלשע יאָהרען... דעם אמת זאָגענדיג, האָט זי דעם אַלטען גענומען איצט דורך דעם אַזוי שטאַרק געפעלען ווערען... אָבער יעדער פערזוך זיינער אָן איהר זיך אָנצורירען, פלעגט זיך איצט ענדיגען מיט עפענטליכע קריגערייען, אַז עס איז געווען אַ חרפה פאַר די אייגענע שטובמענשען, פאַר רער קעכין, פאַר די אייניקלעך פון דעם פערשטאָרבענעם זוהן, און אַפילו אויך פאַר דער טאָכטער און איהר חתן...

דער אַלטער פּאַקט די אַלטע

דער אַלטער מאַן האָט זיך לאַנג געבראָכען דעם מוח און בשום אופן נישט געקאָנט פערשטעהן, וואָס דאָ קומט פאַר מיט זיין אַלטיטשקער. פאַר וואָס „בריקעט" זי זיך אַזוי איצט, די אַלטע שוסטערקע? פאַר וואָס וויל זי מיט איהם אַפילו נישט בלייבען אַ רגע איינע אַליין און נאָר זי „שושקעט" זיך אַלץ מיט זייער צוקונפטיגען איידעם, און פאַר וואָס זענען זייערע ביידענס בליקען, איהרע און דעם חתן'ס, שטענדיג אַזוינע פערשעמטע?... דער אַלטער מאַן נישט פערשטעהענדיג וואָס דאָ טוט זיך אין זיין אייגענעם הויז, האָט שרעקליך געליטען און גאָר נישט געקאָנט צוטראַכטען, ביז די שוידערליכע געהיימניש האָט זיך פאַר איהם ענדעקט אין איהר גאַנצער אונגלויבליכער גרויזאַמקייט...

עס איז געווען אַ ווינטערדיגער קורצער טאָג, אַ פרייטאָג. די אַלטע מאַמע האָט נאָך נעכטען אַליין געהאַט פאָרגעשלאָגען, אַז היינט, נאָך דער פרייטאָגצונאַכטיגער וועטשערע, זאָל די יונגע פּאָר, די חתן-כלה, צוזאַמען מיט די יתומים, די אייניקלעך פון דעם פריה - פערשטאָרבענעם זוהן, געהן אין טעאַטער. זי אַליין, די אַלטע, האָט פאַר זיי אַלעמען בייטאָג נאָך געקויפט בילעטען. נאָכ'ן עסען און נאָכ'ן צימעס האָט זיך דער „גאַנצער יונגער דור" שוין געהאַט צוגעקליבען אַוועקצוגעהן. ציפּקע, איהר חתן און די אייניקלעך האָבען זיך שוין געהאַט אָנגעטון. די אַלטע טאַטע-מאַמע, ענדיגענדיג דעם שבת-דיגען בענשען, האָבען זיי אַרויסבעגלייט. פלוצלינג בלייבט דער אַמעריקאַנער חתן שטעהן אין טיר, און זאָגט אַז ער געהט צוריק אין שטוב, ווייל עס האָט איהם אָנגעכאַפּט אַ קאָפּ-שווינדעל. ציפּקע האָט דעריבער שוין אויך נישט געהאַט קיין חשק צו געהן, אָבער די קליינוואַרג, די אייניקלעך, זענען צוגעשטאַנען, און די אַלטע טאַטע-מאַמע האָט אויך צוגערעדט; אַזוי פיל געלד בעצאָהלט פאַר בילעטען, זאָל עס זיין אַרויסגעוואָרפען?... און ער, דער חתן, האָט געהייסען ציפּקען געהן. קאָפּשווינדעל איז ביי איהם נישט קיין נייעס. דאָס טרעפט מיט איהם גאַנץ אָפט. ער וועט זיך אויסציהען אויף דער סאָפע אויף אַ האַלבער שעה, אָדער אַ שעה און עס וועט אַוועקגעהן.

זענען זיי אַלע אַוועק. דער חתן האָט זיך אויסגעצויגען אין עס-שטוב, און די אַלטע לייט זענען נאָך גאָר פריה אַריין אין זייער שלאָף-צימער זיך לייגען אין בעט. דער אַלטער ירוחם איז איצט גראָד געווען אין אַ בעזונדער געהויבענער שטימונג. פריידע לאה איז שוין לאַנג צו איהם אַזוי גוט נישט געווען. זי האָט איהם אַ קוש געטון און ליבליך געזאָגט שלאָף, שלאָף, מיין ירוחמ'ל... איך וויל אויך היינט אַזוי שטאַרק שלאָפען... דעם פרייטאָגדיגען טאָג ווערט מען אַזוי אָנגעמאַטערט אין קיך און אין שטוב"... אין ווײַלע אַרום האָט זי שוין טאַקע שטאַרק געכראָפּעט, אַז די ווענט האָבען אַזש געציטערט. ירוחם האָט נאָך געהערט, ווי עס האָט געקלאַפּט דער זייגער זיבען; אין עס-צימער זענען אויסגעגאַנגען די אָנגעצונדענע שבת'דיגע ליכט, דער אַלטער האָט אַ ברייטען גענעץ געטון און איז איז באַלד אַוועקגעפאַלען ווי אַ גע'הרג'עטער...

און עפּעס ווי איינער וואָלט בכיוון איהם אויפגעוועקט, כדי ער זאָל זעהן זיין אומגליק, האָט ער זיך פלוצלינג אויפגעכאַפּט. פון דערבייאיגען קלויסטער האָט געשלאָגען צעהן. אין שטוב איז פינסטער חושך. ער הערט זיך צו — די אַלטע כראָפּעט נישט. ער טאַפּט מיט די הענד אין בעט און ער כאַפּט זיך, אַז די אַלטע זיינע איז דאָרטען נישטאָ, וואו קען זי זיין? זי איז דאָך איינגעשלאָפען נאָך פאַר איהם... ער האַלט איין זיין אָטעם און הערט זיך צו עפּעס דוכט זיך איהם, אַז אין עס-צימער בעוועגט זיך ווער... עפּיס סקריפּעט דאָרטען. דערמאָנט ער זיך, אַז דאָרטען האָט זיך אויסגעצויגען דער צוקונפטיגער איידעם צוליב זיין קאָפּ-שווינדעל. דער אַלטער שטעלט אָן נאָז און אויערען און ער דערהערט דייטליך פון דאָרטען פערשטיקטע ווערטער. האָט שוין אפשר ציפּקע אַזוי שנעל זיך אומגעקערט פון טעאַטער? צעהן אַ זייגער!... אָבער וואו איז זי, זיין פריידע לאה!

(ענדע קומט)

א טרויער-פייער אינ׳ם ציוניסטישן הויפט-ביורא

נאך דעם פערשטארבענעם אבער-ראבינער פראפ. חיות.

לאנדאן. (יט״א). אינ׳ם הויפט-ביורא פון דער ציוניסטישער וועלט-ארגאניזאציע איז פארגעקומען א טרויער-פייערונג נאך דעם פערשטארבענעם ווינער אבער - ראבינער פראפ. ד״ר חיות. עס האבען זיך בעטייליגט אלע אין לאנדאן וויילענדע מיטגלידער פון דער עקזעקוטיווע, פון אקציאנס-קאמיטעט און פון דירעקטאריום פון דער יודישער קאלאניאל-באנק, אויך דעם גאנצען בעאמטען-שטאב און א גרויסע צאהל ציוניסטען.

נאך דעם ווי דער רב גאלדבלום האט אבגעריכט א געהעריגע תפלה, האט דער מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע ד״ר אידאר געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט אויסגעדריקט דעם מרויער פון אלע חברים און פריינד פון פראפ. חיות די ציוניסטישע בעוועגונג, האט ד״ר אידאר געזאגט, האט מיט׳ן טויט פון פראפ. חיות פערלוירען איינעם פון די איבערגעגעבענסטע טוער.

דער אבער-ראבינער פון גרויס-בריטאניען ד״ר י. הערץ האט גערעדט וועגען דער גרויסער פערזענליכקייט פון פערשטארבענעם. ד״ר חיות איז געווען א ביישפילגעבענדער פיהרער אין רעליגיעזע, גייסטיגע און נאציאנאלע ענינים.

ד״ר לעא מאצקין, פרעזידענט פון אקציאנס - קאמיטעט האט אין ווארימע ווערטער געשילדערט די גרויסע לייסטונגען פון פריהערדיגען פרעזידענט פון אקציאנס-קאמיטעט ד״ר חיות, וועלכער האט געדינט דער בעוועגונג מיט זיין גאנצער נשמה און הארץ אלס פרעזידענט פון אקציאנס-קאמיטעט האט פראפ. חיות געוואוסט, ווי אזוי צוזוציהען און אנצופיהרען מיט מענשען, אלס מיטגליד פון קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס האט ער געקעמפט פאר די רעכט פון יודישען פאלק אין די גלות-לענדער. ערשט מיט איינינע טעג פאר זיין טויט האט פראפ. חיות געשריבען בריף צו די פריהערדיגע ציוניסטישע גרופען, אין וועלכע ער האט זיי אויפגעפאדערט אין דער איצטיגער שווערער צייט זיך צוזאמענצושליסען פאר פאזיטיווער ארבייט.

דער קאנצלער פון העבראישען אוניווערזיטעט ד״ר מאגנעס האט גערעדט העבראיש און אויסגעדריקט דעם טרויער פון דער העבראישער הויכשול צוליב׳ן טויט פון איינעם פון די איבערגעבענסטע פריינד, ווועמענס גרויסער וואונש עס איז געווען צופערנעהמען א לעהרשטול אין דעם דאזיגען אוניווערסיטעט.

א באנקעט לכבוד טארעס׳ן אין פאריז.

שווארצבארד׳ס אורטייל איז געווען א זיג פאר פראנקרייך.

פאריז, 20 (ספעצ. טעל.) דא איז פארגעקומען א באנקעט לכבוד שווארצבארד׳ס אדוואקאט, הענרי טארעס. דער באנקעט איז איינגעארדענט געווארען פאר דעם בעריהמטען אדוואקאט אלס אויסדרוק פון אנערקענונג פאר זיין גלענצענדען פערטיידיגען שווארצבארד׳ן און פאר בעקומען דעם בעפרייאונגס-אורטייל.

דער גוט-בעקאנטער יודישער פילאנטראפ, דער דיאמאנטען-קעניג לעאנארד ראזענטאל, האט פרעזידירט אויף דעם באנקעט. צווישען די אנוועזענדע זענען געווען פיל געלערנטע, געוו. מיניסטארען, דעפוטאטען און סענאטארען. ס׳זענען אויך געווען אנוועזענד דער געוועזענער איטאליענישער פרעמיער ניטי, דער געוועז. אונגארישער פרעמיער קארא׳לי און דער רוסישער געזאנדטער.

ס׳האבען גערעדט אויף דעם באנקעט פארשטעהער פון יודישע קערפערשאפטען, ווי אויך סענאטאר זשוגעבעל, דער געוועז. אבער-קאמיסאר פון סיריען, די געוועזענע מיניסטארען מאלווי און מאנזיע און דער אדוואקאט מארא גיאפעני. אלע רעדנער האבען בעצייכענט דעם בעפרייאונגס - אורטייל פאר שווארצבארד׳ן אלס א זיג פאר פראנקרייך.

טארעס איז אויפגענומען געווארען מיט שטורמדיגע אפלאדיסמענטען; ער איז געווען טיף גערירט, און האט אין זיין ענטפער שטארק געלויבט די יודישע מדות. ער האט אויך ערקלערט, אז אלס רעזולטאט פון שווארצבארד׳ס בעפרייאונגס-אורטייל זענען די יודען פון טאנזשער געווארען די הייסע אנהענגער פון פראנקרייך. „איך בין גליקליך—האט געזאגט טארעס — וואס איך בין געווען דער פערמיטלער, דורך וועלכען דאס פאלק ישראל האט געבראכט נוצען צו פראנקרייך".

טארעס גיט אינגיכען ארויס א בוך איבער דעם שווארצבארד-פראצעס און די פאגראמען.

דאס בוך וועט ענטהאלטען טארעס׳עס פערטיידיגונגס-רעדע, אונפערעפענטליכע בריף פון שווארצבארד׳ן צו זיינע פריינד, געשריבען גלייך נאכ׳ן דערהרג׳ענען פעטלורא, בעריכטען פון פראצעס, ערקלערונגען פון עדות, וועלכע זענען נישט איינגעלאדען געווארען, דערונטער פון מאדאם דע נאאיל, מאדאם פעווערי, יוסף קעסעל, זשארזש סוארע פיער באנארדי. ערנעסט זשודעל, פראפ. אלאר פון גראף קאראלי. אדוו. טארעס וועט אויך איבערגעבען אין דעם בוך דעם אינהאלט פון די וויכטיגסטע עדות-זאגען בעת׳ן פראצעס, דערונטער דאס עדות-זאגען פון אדוו. גאלדשטיין, אדוו. סליאסבערג און פראפ. לאנגעווין.

כעמיש-באקטעריאלאגישע
לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט., פראנט
אנאליזען פון קאל, יורין, ליכעך א. א. וו.
אורין-אנאליז — 4 זל.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-31.
שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2 3.

דער אומשולדיג פעראורטיילטער.

(ענדע פון 3-טע זייט).

בעפרייאונג. דאס האט געגעבען קאנאן דאיל נאך מעהר מוט צו קעמפען פאר דעם אומשולדיג פעראורטיילטען יודען פאר סלייטער׳ן. דאס געוויסען פון ענגלאנד, וואס האט נישט געשוויגען בשעת סאקא און וואנצעטי זענען פעראורטיילט געווארען אין אמעריקע, איז דורך קאנאן דאיל ענדליך אויפגעוועקט געווארען נאך דער סאקא-וואנצעטי-אפערע. עס איז געלונגען קאנאן דאיל׳ן צו פעראינטערעסירען מיט סלייטער׳ס גורל די ראדיקאלע עלעמענטען פון ענגלאנד און איבערהויפט דעם געוועזענעם ענגלישען ארבייטער-פרעמיער ראמזיי מאקדאנאלד.

דער קאמף פאר דער בעפרייאונג פון סלייטער׳ן האט זיך אנגעפאנגען פונדאסניי. נאך 18 יאהר, ווען סלייטער האט שוין זיין האפנונג כמעט ווי אויפגעגעבען. דאסמאל איז דער קאמף געווען מעהר ערפאלגרייך ווי פריהער. די ענגלישע עפענטליכע מיינונג, וואס איז געוועז אויפגערעגט צוליב דעם סאקא-וואנצעטי פראצעס, האט זיך געפיהלט שולדיג אין דער קלאגע, וואס קאנאן דאיל האט געבראכט, אז אויך אין ענגלאנד שמאכט אנ׳אומשולדיג פעראורטיילטער שוין 18 יאהר אין טורמע. מען האט אנגעפאנגען איבערקוקען די גאנצע בעשולדיגונג פון סאמע אנהויב. מען האט זיך ארומגעקוקט, אז עס איז נישט געווען יושר׳דיג צו פעראורטיילען א מענשען אויף לעבענסלענגליכער געפענגניש בלויז דערפאר, וואס א מיידעל פון 15 יאהר איז ארויסגעטראטען געגען איהם. מען האט אנגעהויבען נאכזוכען ווער איז דאס מיידעל, וואס אויף איהרע ווערטער האבען די געשוואוירענע ריכטער זיך געשטיצט. מען האט אויסגעפונען, אז דאס דאזיגע מיידעל, וואס איז שוין איצט 33 יאהר אלט, וואוינט אין אמעריקא.

און די לאנדאנער ענגלישע צייטונג „דיילי ניוס", וואס האט זיך בעזונדערס שטארק פאראינטערעסירט פעסטצושטעלען, צי סלייטער איז שולדיג אדער אומשולדיג, האט זיך נישט געפוילט און האט אוועקגעשיקט קיין אמעריקא א מענשען זיך צו זעהן מיט דער דאזיגער 33-יאהריגער פרוי, וואס איז אייגענטליך געווען דער הויפט-עדות געגען סלייטערן, זאגענדיג אין געריכט, אז זי דערקענט איהם אלס דעם מערדער, וואס האט ערמארדעט איהר באלעבאסטע.

דער מאן האט די דאזיגע פרוי געפונען, ער האט פון איהר בעקומען אנ׳ערקלערונג, אין וועלכען זי זאגט קלאר, אז זי איז נישט געווען זיכער, צי סלייטער איז ווירקליך דער מערדער. זי זאגט, אז נאך מיט 18 יאהר צוריק, האט זי דער פאליציי געזאגט, אז זי איז נישט זיכער, צי סלייטער איז ווירקליך דער מאן, וואס איז דעם מארד בעגאנגען. די פאליציי איז אבער נעווען צו איהר דאן זייער צודרינגלעך, אז זי זאל דערקענען אין סלייטער דעם מערדער. דאס האט איהר צומישט און זי האט אין געריכט ערקלערט סלייטערן אלס דעם מערדער. זי האט דאן געקראגען 500 דאלאר אלס בעלוינונג פון דער פאליציי אין גלאזגא אין אנערקענונג פאר איהר העלפען דער פאליציי צו געפינען דעם מערדער.

נאך אזא ערקלערונג איז געווען איבעריג צו פיהרען ווייטער דעם קאמף פאר סלייטערס בעפרייאונג. אפילו א קינד האט געקענט איינזעהן, אז סלייטער איז אומשולדיג פעראורטיילט געווארען, און די יוסטיץ פון ענגלאנד האט געהאט גענוג מוט צו אנערקענען איהר טעות און צו בעפרייען דעם מענשען, וועמען זי האט 18 יאהר צייט אפגעהאלטען פערשפארט.

ב. סמאליאר.

רעדאקציאנס-קאלעגיום:
ם. בראדערזאהן, ל. בראנם
ח. י. בזשוזשטאווסקי, ב. זינגער
פעראנטווארטל. רעד.: ח. קויפמאן
ארויסגעבער: פערלאג „נייער פאלקסבלאט", פראדוציר-קאאפעראטיוו מיט פאי-האפטונג.

Dr. PRYBULSKI
זאוואדזקא 1, טעל. 25-38.
וענעריש און האר-הויט-קראנקהייטען, מענערשוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (הער-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אווענט
דאמען פון 4—5 נאכט.
ספעציעלער װארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go maja 16, tel. 11=48
אינערליכע- און קינדער - קראנקהייטען.
נעמט-אן פון 7—8, זונטאג פון 3—4.

אין די ציין פון טיגער.

סענסאציאנעלער ראמאן

פון מאריס לעבלאן

(26

— איך בין א טאכטער פון ארמאנדא רוסעל — האט דערקלעהרט די פרוי פאוויל — און איך האב חתונה געהאט מיט מיין קוזין, דעם זוהן פון עליזאבעט רוסעל.

די אנוועזענדע האבען זיך פערוואונדעט איבערגעקוקט.

הייסט עס, אז נאכ׳ן טויט פון היפאליט פאוויל און זיין זוהן עדמונד, די דירעקטע יורשים פון מארנינגטאן, איז די ירושה-רעכט איבערגעגאנגען אויף דער פרוי פאוויל.

— האט איהר עפיס וועמען קרובים? — האט דער פרעפעקט א פרעג געטון.

— ניין, איך בין אינגאנצען אליין אהן קרובים.

א מורא׳דיגער געדאנק איז געבוירען געווארען אין די מוחות פון די אנוועזענדע. די דאזיגע פרוי איז דאך געווען די מוטער פון עדמונד פאוויל...

דער הער דעמאליאן האט זיך געווענדעט צו פערענא׳ן.

דאן לואי האט אנגעשריבען עטליכע ווערטער אויף א צעטעל און איבערגעגעבען זיי דעם פרעפעקט.

דער פרעפעקט, וואס האט אנגעהויבען אלץ בעסער צו טראקטירען פערענא׳ן, האט איבערגעלייענט דעם צעטעל, און נאך א קורצען איבערלייגען זיך, האט ער א פרעג געטון ביי דער פרוי פאוויל:

— ווי אלט איז געווען אייער זוהן, עדמונד?

— ער איז געווען זיבעצען יאהר אלט.

— און איהר זעהט דאך אויס אזוי יונג...

— עדמונד איז נישט געווען מיין ריכטיגער זוהן, נאר א שטיף-זוהן איז ער געוועזן. ער איז געווען מיין מאנס א זוהן פון דער ערשטער ווייב, וואס איז געשטארבען.

— אך הייסט עס, עדמונד פאוויל... — האט דער פרעפעקט ארויסגעשעפטשעט, נישט פערענדיגענדיג די פראזע.

אין דעם מאמענט האט זיך די סיטואציע אויסגעוויזען פאר געענדערט:

אי פרוי פאוויל איז שוין נישט געווען קיין אלמנה און קיין אומבעריהרליכע מוטער. פערקעהרט, זי איז מגולגל געווארען אין א פרוי, וואס די אומשטענדען האבען געצוואונגען צו נעהמען זי אויף א געניויעם פערהער. און — הגם אלע זענען נאך געווען אונטער׳ן איינדרוק פון איהר שיינקייט און חן, איז דאך געגען דעם ווילען ענטשטאנען די הארבע פראגע, צי האט זי נישט אמאל דערהרג׳עט איהר מאן און שטיף-זוהן, כדי צו בעקומען דאס גרויסע פערמעגען — די ריזיגע ירושה... דער דאזיגער ענין האט זיך גענויטיגט אין אנ׳אויפקלעהרונג.

דער פרעפעקט האט דעריבער ווייטער א פרעג געטון:

קאנט איהר דעם דאזיגען טורקוס?

די פרוי פאוויל האט ארייגענומען אין איהר האנד דעם איידעלשטיין, און גאנץ רוהיג בעטראכט איהם.

— ניין! — האט זי געזאגט — אמת, איך האב א קאליע פון טורקוסען, וואס איך טראג נישט, אבער די שטיינדלעך מיינע זענען א סך גרעסערע, און קיין איינער פון זיי האט נישט אזא אומרעגולערע פארם.

— דער דאזיגער שטיין געהערט צו א פערזאן, וואס מיר קאנען.

— דארף מען די פערזאן אויסגעפינען.

— דער מענש איז דא דא! — האט דער פרעפעקט געענטפערט, אנווייזענדיג אויף פערענא׳ן, וועלכער איז, נישט בעמערקט פון דער פרוי פאוויל, געשטאנען אין א זייט.

דערזעהענדיג איהם האט זי א ציטער געטון, און אויפגערעגט אויסגערופען:

— דער הער איז דאך נעכטען דא געווען! ער האט גערעדט מיט מיין מאן, און אט מיט דעם הער! — האט זי אנגעוויזען אויף מאזע׳ן — מען דארף זיי פרעגען, צו-וואס זיי זענען אהער געקומען... איהר פערשטעהט דאך אליין, אז אויב דאס שטיינדעל געהער צו איינעם פון זיי...

די מסירה איז געווען גאר נישט קיין צווידייטיגע און נישט גערעטענע. פערקעהרט, זי האט נאך חשוב׳ער געמאכט די מיינונג פון פערענא׳ן, אז דער טורקוס איז בכיוון ארייגעלייגט דורך עמיצען אין דער קאסע, וועלכער האט איהם געוואלט קאמפראמיטירען.

בלויז צוויי פערזאן האבען עס געקאנט מאכען, חוץ דעם געשטארבענעם פאוויל, סילוועסטער, הייסט עס, אדער זי די פרוי פאוויל.

— איך וואלט געוואלט א קוק טון אייער קאליע, דעם האלזבאנד אייערען. — האט זיך ווידער אפגערופען דער פרעפעקט.

— איך וועל איהם אייך מיט פערגעניגען בעוויזען. ער געפינט זיך צוזאמען מיט מיין ציהרונג אין דער שפיגעל-שראנק. איך געה שוין ברענגען.

— זייט זיך נישט מטריח. אייער דינסט וועט עס קאנען, גלויב איך, ברענגען.

— איך מיין אזוי.

— נו, וועט זיך מאזע וועגען דעם פערשטענדיגען.

נאך דעם ווי דער סערזשאנט איז ארויס, איז ענטשטאנען א טויטע שטילקייט, וועלכע קיינער האט נישט איבערגעריסען.

די פרוי פאוויל האט געמאכט דעם איינדריק פון א פערזונקענע אין יסורים.

דער פרעפעקט האט פון איהר אנ׳אויג נישט ארפגעלאזט.

מאזע איז צוריקגעקומען, טראגענדיג מיט זיך א שאכטעל מיט׳ן ציהרונג.

דעמאליאן האט דארט געפונען דאס טורקוסען-קאליע און פעסטגעשטעלט, אז די שטיינער אין איהם זענען געווען גרעסערע און פון אנ׳אנדער פארם, ווי דער געפונענער טורקוס. א חוץ דעם האט קיין איינער נישט געפעהלט אין דער קאליע... אפרוקענדיג אבער עטליכע קליינע קעסטעלעך מיט אויערינגלעך אינ׳ם שאכטעל, כדי ארויסצונעהמען פון דארט א דיאדעם, אין וועלכען ס׳זענען אויך געווען איינגעפאסט בלויע איידעלשטיינער, האט ער פערוואונדערט א פרעג געטון:

(פארטזעצונג קומט).

פעלץ-ווערקשטעל פון ה. האָכענבערג קאַמיענגאַ-גאַס 2

נעהמט אָן אַלערליי קירזשנער-אויסאַרבייטונגען לויט די נייעסטע אויסלענדישע פאַסאָנען און פיהרט אויס רעיעל און צו קאָנקורענץ-פרייזען. ספּעציאַליסט פון פאַקען-מאַנטלען, פאַקענע היטלעך ווי אויך שטריימלעך.

מיט אכטונג ה. האכענבערג, קאַמיענגאַ 2, פראָנט-געוועלב.

Specialista dla przepukliny

Wynalazca patent. bandaży

מיט 20-יעהריגער פּראַקטיק בעקאַנטער ספּעציאַליסט ראַפּאַפּאָרט האָט ערעפענט אַ פיליאַלע אין לאָדז און נעהמט אָן ליידענדע אויף פערשידענע געבּרעכליכקייטען און קערפּער-פערקרימונגען, ווי: 1) לייסטען-ברוכען, וואָס פאַלען אריין אין פיס (אייער-ביטעל) נאַבעל-ברוכען, בויך-ברוכען, געבער-מוטער-ברוכען, אויך גאַל-שטיינער, הענג-בויך א.ז.וו. ס'ווערט געהיילט מיט די נייעסטע ספּעציאַל הייל-באַנדאַזשען פון אייגענער ערפינדונג, וואָס איז געוואָרען אָנערקענט דורך מעהרערע פּראָפעסאָרען, 2) פערקרומטע פלייצעס (הויקערס) לעהמונגען. געשוואָלענע פיס, העלפט דעם קראַנקען מיט די נייעסטע הייל-אַפּאַראַטען. בעשאַנקען אויך מיט אַנאָרדענעם מעדאַל.

דיר. ראַפּאַפּאָרט נעהמט אויף ליידענדע ביי

גרינבוים, זגערזשער № 17

טעלעפאָן 42 - 64.

אויף פער־אַ: פון קראַנקע בעזוך אין דער היים און אין שפּיטאַל. | אייגענע ווערקשטעל

אַמביליגסטען אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען!

קען מען קויפען אַלערליי

פעלץ-ווארען

נאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע

ל. ב. פעפער, ווסכאדניא 42.

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל אויס'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רעעל.

056

אייוועגס פאַר פאַבריקען

אייזערנע, געדעקט מיט שאַמאָט, ספּעציעל צום בעהייצען פון גרויסע פאַבריקס-זאַלען און סקלאַדען.

מינימאַלער פערברויך פון הייץ-מאַטעריאַל.

44

N. BIAŁEK, Piotrkowska 39, II. podwórze, tel. 45-91

Lekarz-Dentysta

JAKÓB KARMAZYN

ul. Południowa 2.

פאַר פערזיכערטע אין קראַנקען-קאַסע ספּעציעלע הנחות. ביים בעשטעלען קינסטליכע ציינער, ווערען אומזיסט געהיילט די ציינער און בעזייטיגט קראַנקע וואָרצלען אָהן שמערצען. בעראַטונג אומזיסט.

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט

פון דר. מעד.

ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89.

רוקענביינער - פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, עפּיליפּסיע, אַרטערעסקלעראָז, שטוהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשע, געהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופען), נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט אויסגעקליבען א ציגנר. עמפּפאַנג פון 3—5 נאָכמ.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	5-4 12-9½
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכט-קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2—12½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	3—1
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

סטיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג, אינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף בעטלאַגע — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבּאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-ארצט	10—2 גם.
ד"ר לאַזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-ארצט	7—6

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

Dr ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27, tel. 51-78.

הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און ליבעס-חשק אינסט. נעהמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

Dr. med.

BRAUN

פּאָלודניאָווע 28, טעלעפאָן 40-26

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (הער-אויספאַל) נעהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med.

WOLF EYCHNER

פרויען - קראַנקהייטען און אַקושעריע

זגיערזשער 11 טעל. 34-72.

נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פעטרקאָווער 294 פון 12—2 וואָכ. און דערהיים פון 8-6 אָוו.

Dr. HELLER

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וועניריש קראַנקהייטען.

נאַווראָט 2

נעמט אָן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4 - 8 אָוו. פאַר פרויען ספּעציעל פון 4 5 נאָכמיטאָג. פאַר אָנגעשטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

Dr. med.

H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.

רוג זאַכאָדניע טעל. 66 49

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי שטשעקעס, גומענס, דרוסענעס, צאָהן פיסטולעס א.א.וו. נעהמט אָן פון 1½—5 זונטאָג און יום-טוב פון 10—12

AKUSZERKA

G. SALIMONOWA

Szkolna 12

נעהמט אָן געבורטען.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 13 grudnia 1927 r.

Dla dorosłych początek seansów o godz. 6, 8 i 10 w.

Dramat w 12 aktach plg. powieści Mereżkowskiego

Dekabryści

(spiskowcy w carskiej Rosji).

NAD PROGRAM aktualny film p. t.:

Marszał. Piłsudski w Genewie

Dla młodzieży początek seansów o godz. 2 i 4 pp.

Nad program: **„MUROWA POSADA”**

Komedja w 2 aktach.

Ceny miejsc: dla dorosłych: I—70, II—60, III—30 gr.

dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

עלעגאַנט געקליידעט

קאָנט איהר נאָר געהן ווען איהר מאַכט זיך אַ מלבוש זאָלט איהר פריהער בעזוכן דאָס לאַנג עקזיסטירענדע געשעפט פון

יודישע לאַנגע מלבושים אַגראַדאָוואַ 8

ווי איהר בעקומט שטענדיג אויף לאַגער ווינטערדיגע, זומערדיגע און קינדער מלבושים פון די בעסטע סחורות. אָנ'איינגענעם ווערקשטעל מיט די בעסטע שניידער-אַרבייטער. בעמערקונג: אויף בעשטעלונגען בעזיץ איך אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע סחורות. אויסנאַהמס-פּרייזען פאַר חתונה-אויסשטעהר

חיים מאַנדראַווסקי 8 אגראַדאָוואַ 8

מעבעל | קויפט נישט קיין | מעבעל

מעבעל

בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין

44 מעבעל-געשעפט 44

גדאַנסקאַ (דלוגאַ)

טעלעפאָן 62-56

CH. ŁAZNIK

נאָר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערשידענע מעבעל שעהן, גוט און ביליג.

בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואַנען, פעלצען, ניי-מאַשינען, סאַמאָוואַרען, אַנציגער א. א. וו. איך צאָהל די העכסטע פּרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

Biuro Próśb

przy ul. PAŃSKIEJ 1

ש. האכבערג טעל. 36-77

קויפט אויס פּאַטענטען אויפ'ן יאָהר 1928.

843

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-ארצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08

היילט נאָך פערנאַכלעסיגטע ציינער און טגנר-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבּאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער, נעהמט אָן פון 9—12 פאַרמיטאָג און פון 3—7 אין אָוונד. צו ביליגע פּרייזען. 1641

קאַמגאַרן-שטאָפען

לעאָנאַרד'ס און ביליצער ווערען אין משך פון דער ליקווידאַציע אויסערסט ביליג אויספערקויפט ביי

JULJUS ROSNER, Piotrkowska 100

הויך-פיינע דאַמען-וועש

אויף ווייַנאַכטס-געשאַנקען

JULJUS ROSNER, Piotrkowska 98.

מאַדאַפּאָלאַם-העמדער און אונטערהויזען פון 2.90

א לאָקאַל

בעשטעהענד פון 8 פענסטער אין צענטרום שטאָדט, בענעדיקטאַ 34, ערשטער שטאָק, געאייגנעט אויף אַ פאַבריקס-לאָקאַל (אויך מיט אַ מאָטאָר), סוויטער-פאַבריק אָדער אויף אַנ'אַנדערע אונטערנעהמונג, איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. צו ערפאַהרען ביי מ. זלאַטשיסטי, בענעדיקטאַ 34 (קאָלדרע-פאַבריק).

דער ניי-ערעפענטער

יודיש. רעסטאָראַן ראַדוואַנסקאַ 6

(פּראַט, תאוינגנג 19)

עמפּפעהלט כשר'ע און געשמאַקע

היימישע מיטאָגען

צו מעסיגע פרייזען!

מיטאָגען ווערען אַרויסגעגעבען פון 12 ביז 4.30 נאָכמ. אונטער דער אויפזיכט פון בעוואוסטען קעלנער הערמאַן בידערמאַן.

שנעלע בעדינונג! רעיעלע בעהאַנדלונג!

לעטשניצע פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורט-הילף	11-1½ 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגיש-קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד"ר וויינבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-ארצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	9—2

צאָהן-מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קראָנען, פּאָסטען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער. אימפּפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat”, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat”, Piotrkowska 21.